

احضار به مجلس
۱۱ وزیر دولت به بهارستان می‌روند

روپارویی در ریاض
مذاکرات بر سر آینده اوکراین

کنترل اقتصادی
مخالفت اقتصاددانان با قیمت گذاری

مخالف دولت مدرن
درباره سیدجمال الدین اسدآبادی

بحران آب تهران

کاهش بی‌سابقه ذخایر آبی، زمستان کم‌برف و باران، در کنار سد کم‌آب کرج آینده آبی پایتخت را در هاله‌ای از ابهام قرار داده است. سازندگی به این موضوع پرداخته است

در پی تشدید کم‌آبی در تهران، مسئولان مختلف نسبت به این بحران هشدارهای صریحی داده‌اند. سخنگوی صنعت آب با اشاره به اینکه هنوز طرحی برای جیره‌بندی آب در پایتخت اجرا نشده است، هشدار داد: «درحال حاضر برنامه‌ای برای جیره‌بندی آب در استان تهران نداریم اما اگر مردم مدیریت مصرف نداشته باشند، مخازن آب سطحی را از دست خواهیم داد». این سخن نشان می‌دهد که ادامه بی‌توجهی به مصرف می‌تواند تهران را ناچار به سهمیه‌بندی آب کند. از سوی دیگر، مهدی چمران، رئیس شورای شهر تهران نیز از طرح حفر چاه‌های عمیق به‌عنوان راهکاری مخاطره‌آمیز یاد کرده است. او گفت: «درحال حاضر، چاه‌های معمولی دیگر پاسخگو نیستند و به سمت چاه‌های عمیق ۲۵۰ متری و بیشتر می‌رویم. اما این اقدام، باعث خشک شدن سایر منابع زیرزمینی و در نتیجه، تشدید فرونشست زمین خواهد شد». چمران با ابراز نگرانی تأکید کرد که برخی نقاط تهران اکنون تا ۳۰ سانتی‌متر فرونشست داشته‌اند که برای پایتخت بسیار خطرناک است. همچنین او خبر داد: «شرکت آبقا قصد حفر ۵۰ حلقه چاه ۲۵۰ متری جدید را دارد، اقدامی که «دیگر چاه‌ها را خشک خواهد کرد» و ظرف سه سال آن منابع نیز دوباره به اتمام می‌رسند». مهدی پیرهادی،

رئیس کمیسیون سلامت و محیط زیست شورای شهر تهران نیز به موازات این نگرانی‌ها اعلام کرد: تهران با بحران شدید کم‌آبی و فرونشست روبه‌رو است. او هشدار داده است که «در مناطق جنوبی پایتخت طی یک دهه گذشته زمین حدود ۳ متر فرونشسته و ادامه این روند می‌تواند به فروریختن ساختمان‌ها بینجامد». پیرهادی تأکید کرد: «همه آسیب‌هایی که ممکن است مناطق جنوبی تهران را در برگیرد به مسئولان تذکر داده شده و باید با جدیت با این معضل برخورد شود». مجموعه این اظهارنظرهای صریح، گویای وضعیت بحرانی منابع آب تهران و ضرورت اقدام فوری است.

تنها نزدیک به ۱۲ درصد ظرفیت‌شان آب ذخیره کرده‌اند. برای درک عمق فاجعه، کافی است بدانیم پرشدگی سدهای تهران در ابتدای سال آبی جاری (پاییز ۱۴۰۲) به‌طور میانگین حدود ۱۸ درصد بوده که این رقم خود کمترین در تاریخ بوده است؛ اما با گذشت چند ماه از سال آبی و تداوم خشکی، حجم آب سدها باز هم کاهش یافته است. بنابر اعلام معاون وزیر نیرو، حجم ذخایر سدهای کلیدی تامین آب تهران نسبت به سال‌های گذشته با کاهش جدی روبه‌رو شده است. بخشی از موجودی فعلی سدها نیز به صورت «حجم مرده» است که قابل استفاده نیست و برای پایداری سازه سدها حفظ می‌شود. این به آن معناست که حتی همین اندک آب باقی‌مانده نیز به طور کامل در دسترس شرب نیست. کاهش بارندگی‌های سال جاری یکی از علل اصلی این وضعیت است؛ به گفته وزیر نیرو میزان بارش‌ها نسبت به سال گذشته ۱۳ تا ۲۰ درصد کمتر بوده و در مقایسه با میانگین بلندمدت کشور حدود ۵۰ درصد کاهش داشته است. گزارش‌ها نشان می‌دهد، ورودی آب به مخازن سدهای کشور نسبت به میانگین ۵ ساله اخیر ۲۹ درصد کمتر شده و خشکسالی ممتد همچنان ادامه دارد. در تهران نیز طی سه سال پیاپی خشکسالی، بارش‌ها حدود ۴۰ درصد کمتر از میانگین چند ساله بوده است. بدیهی است که وقتی بارندگی کافی نباشد، آبیگری سدها انجام نشده و ذخایر بهاری برای تابستان ناچیز خواهد بود.

ادامه در صفحه ۷

عکس: مجید فروزان

تقابل به سبک اُتاوا

سیاست تهاجمی کانادا علیه آمریکا

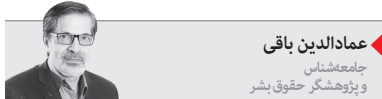
افق

یادداشت روز

توجه به اصل نهم

نباید قوانینی تصویب کرد که مشکل‌آفرین شود

عمادالدین باقی
جامعه‌شناس
و پژوهشگر حقوق بشر

با وجود اینکه قرار بود پس از اعتراضات سال ۱۴۰۱ اصلاحات صورت بگیرد اما به محض فروکش کردن وقایع به جای اصلاحات، لایحه عفاف و حجاب توسط دولت ابراهیم رئیسی به مجلس ارسال شد که پس از تغییراتی در مجلس تصویب گردید. آن هم مجلسی که برخی از نمایندگان آن با آراء ۵ درصدی و ۸ درصدی نماینده نشده بودند. با وجود اینکه پیام آرای تحریمی و آرای مشارکت‌کنندگان در انتخابات ریاست‌جمهوری خرداد ۱۴۰۳ بسیار روشن و قاطع بود و یکی از وعده‌های پزشکیان که مردم به آن رای دادند، جلوگیری از ادامه فشار به بهانه حجاب بود اما پس از کش‌وقوس‌هایی، سرانجام این لایحه در واکنش به پیروزی پزشکیان در انتخابات و تصویب شد. پزشکیان حاضر به اجرای آن نشد و نهادهای قدرتمند دیگر هم ابتدا با نظر او همراهی کردند تا اینکه چند روز پیش و هم‌زمان با استیضاح و برکناری عبدالناصر همتی، وزیر اقتصاد در بحرانی‌ترین شرایط اقتصادی کشور و نیز برکنار کردن محمدجواد ظریف از معاونت راهبردی ۲۰۹ نماینده در نامه‌ای خطاب به محمدباقر قالیباف رئیس مجلس، خواهان ابلاغ قانون عفاف و حجاب شدند. این اقدام درحالی انجام می‌شود که جامعه، خود در این زمینه به سوی یافتن نقطه تعادل در حرکت است و کم‌وکیف کسانی که حجاب را رعایت می‌کنند یا نمی‌کنند، مشخص شده و شرایط عادی و بدون مشکل است. در عین حال در شرایطی که مردم در فشار نفس‌گیر مشکلات اقتصادی و معیشتی قرار داشته و طبق هشدار دستگاه امنیتی که رئیس قوه قضائیه هم آن را بیان کرد کشور، مستعد یک بحران بزرگ است، گروهی که بند ناف‌شان به درآمدهایی وصل است که نمی‌توانند سختی معیشت مردم و فقر و فساد و فحشای ایجاد شده را درک کنند، نشان دادند در چنین شرایطی بدون توجه به مشکلات جانکاه مردم، عزم‌شان را برای فشار به شهروندان و تحریک مردم و فلج کردن دولت جزم کرده‌اند. چگونه است که یک پست اعتراضی در شبکه‌های اجتماعی جرم است و فوراً برای افراد تشکیل پرونده انجام می‌شود اما اقداماتی که هزاران برابر برای امنیت ملی و آسایش شهروندان خطرناک‌تر است، بلاعام است؟ آیا انجام هر عملی این طرف میز قدرت جرم و آن طرف میز، مجاز و حتی قانونی و اجباری است؟

در پی تشدید فشارها برای اجرایی شدن قانون موسوم به عفاف و حجاب، محمدجعفر قائم‌پناه، معاون اجرایی رئیس‌جمهور در شبکه اجتماعی ایکس‌نوش: پزشکیان تأکید کرده است که قانون حجاب را نمی‌توانم اجرا کنم چون برای مردم مشکل ایجاد می‌کند و من در مقابل مردم نخواهم ایستاد. قائم‌پناه، بند ۹ سیاست‌های کلی نظام درباره اصول قانون‌گذاری و قانون‌نویسی را یادآور شده که تصریح می‌کند، قانون باید معطوف به نیازهای واقعی، قابل اجرا و قابل سنجش برای اجرا باشد، درحالی که قانون عفاف و حجاب این ویژگی‌ها را ندارد.

بعد از تصویب قانون حجاب، موجی از نگرانی در جامعه ایجاد شد. عده‌ای از مدافعان نظام از این منظر که این قانون ممکن است، مقدمه‌ای برای تحریک جامعه به حرکت‌های اعتراضی مانند وقایع موسوم به جنبش مهسا در سال ۱۴۰۱ است با این قانون مخالفت کردند. برخی از شهروندان حقوق‌دانان و مدافعان حقوق بشر نیز از این منظر که در پوشش قانون‌گذاری به مصاف شهروندان و حقوق آنان رفته‌اند با چنین مصوبه‌ای مخالفت کردند.

ادامه در صفحه ۲

کانال سازندگی

بازی در زمین جنگ نرم دشمن

محمد هاشمی می‌گوید که صاحبان تربیون در مجلس و سایر بخش‌های کشور، مهره‌های تاثیرگذاری در جنگ نرم هستند. همه این افراد می‌توانند در مقابله با جنگ نرم دشمن نقش‌آفرین باشند. عکس آن نیز وجود دارد که به ضرر کشور است. مانند کاری که مجلس با استیضاح وزیر اقتصاد انجام داد. یا تلاش مجلس برای محروم کردن دولت از آقای ظریف. اینها خودش نوعی جنگ نرم است. با استیضاح و برکناری وزیر اقتصاد برخی از وزرای دیگر نیز ممکن است که فکر کنند نوبت آنان هم می‌رسد و آنطور که بایدو شاید برنامه‌های خود را اجرایی نکنند. وی در گفت‌وگو با ایسنا اشاره به تاکیدات مقام معظم رهبری برای مقابله با تهدیدات نرم‌فزاری دشمن، بیان کرد: هدف جنگ نرم بی‌ثبات ساختن و مأیوس کردن مردم است. دشمن تلاش می‌کند در جنگ نرم با انتشار اخبار دروغ و تحریف واقعیت مردم را ناامید کند. تا مردم در برابر تهاجم سخت دشمن مقاومت نکنند. این روزها بنده گاهی که در مکان‌های عمومی مانند فروشگاه که می‌روم، می‌شنوم که مردم می‌گویند قرار است جنگ شود. وضعیت از کره‌شمالی بدتر خواهد شد. این حرف‌ها برخواسته از تلاش دشمن در میدان جنگ نرم است.

ادامه یادداشت روز

توجه به اصل نهم

برای نگارنده یک رخداد جالب توجه این بود که یکی از مقامات قضایی با ۴۰ سال سابقه قضایی در دادگاه انقلاب و مسئولیت‌های قضایی در دیداری اظهار نگرانی می‌کرد و درخواست داشت که جامعه‌شناسان و حقوق‌دانان فعال شوند، و مضرات این قانون را تبیین کنند و مانع اجرای آن شوند، وگرنه هم کشور با بحران مواجه می‌شود و هم مشکلات تازدای را بر سر قوه قضایی آوار خواهند کرد. در واقع آنچه که پزشکبان اعلام کرده یک تکلیف قانونی بر عهده همه مسئولان کشور است که با چنین مصوبه‌های شرافرنی مخالفت کنند. زیرا قانون اساسی این وضعیت را پیش‌بینی و صراحتاً اعلام کرده که تصویب این قبیل قوانین ممنوع است چون مخالف اصول پیشینی است. اصول پیشینی که در انگلیسی اصطلاحاً APRIORY گفته می‌شود، اصولی هستند که اعتبارشان ما قبل قانون است؛ یعنی قبل از اینکه قانونی وضع شود اصولی مانند عدالت، آزادی، راستگویی، وفاداری، حق حاکمیت مردم و حقوق شهروندان اعتبار ذاتی دارند و اساساً قوانین موضوعه باید متکی به اصول پیشینی باشند و هر قانونی با آنها مغایرت داشته باشد فاقد اعتبار است و قانونیت ندارد و باید با آن مخالفت کرد. در اصل نهم قانون اساسی آمده است: «هیچ فرد یا گروه یا مقامی حق ندارد به نام استفاده از آزادی به استقلال سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی و تمامیت ارضی ایران کمترین خدشه‌ای وارد کند و هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور، آزادی‌های مشروع را هرچند با وضع قوانین و مقررات سلب کند». این جمله آخر در اصل نهم قانون اساسی بسیار عبارت کلیدی و مهمی است و اگر به آن عمل می‌شد، می‌توانست جلوی بی‌قانونی را به اسم قانون و قانونگذاری بگیرد. گاهی قوانینی را با رویکرد سیاسی تصویب می‌کنند که به ضرر منافع ملی و حقوق آزادی‌های مشروع است (مانند قانون مجازات برای داشتن ماهواره، قانون فیلترینگ یا قانون عفاف و حجاب) و همه دست‌گاه‌ها را موظف به اجرای آن می‌کنند و اگر کسی کوتاهی یا امتناع کرد، برخورد می‌کنند و هر کسی هم که با این اقدامات مخالفت کرد، می‌گویند، قانون است و شما که ادعای قانون‌گرایی دارید با قانونو مخالفت می‌کنید. اصل نهم قانون اساسی، تکلیف را روشن کرده و صراحتاً می‌گوید حتی اگر مجلس هم قانون وضع کند که مخالف با آزادی‌های مشروع باشد این قانون اعتبار ندارد. حتی منحصر به مجلس نکرده است. وقتی می‌گوید «هیچ مقامی حق ندارد» یعنی اعم از همه نهادهایی است که می‌توانند قانون یا مقررات در حد بخشنامه وضع کنند؛ مانند مجلس، قوه قضائیه، دولت، مجمع تشخیص مصلحت، شورای انقلاب فرهنگی، شورای عالی امنیت ملی و ...

امروز هم که دولت اعلام کرده، مصوبه موسوم به قانون عفاف و حجاب را اجرا نمی‌کند باید به همین اصل قانون اساسی استناد کند. قانون حجاب و عفاف قانونی است که حتی بسیاری از متدینان هم از آن ناخشنود و حتی عصبانی هستند. در واقع کسانی که قوانینی را برخلاف اصل نهم قانون اساسی تصویب می‌کنند باید تحت تعقیب قرار بگیرند نه آنان که این قانون را اجرا نمی‌کنند.

میهن

بررسی رویدادهای سیاسی ایران

مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی

پزشکیان مصوبه «آیین‌نامه ستاد راهبری و نظارت سلامت» را برای اجرا ابلاغ کرد. «ستاد راهبری و نظارت سلامت» به عنوان یکی از ستادهای «شورای عالی انقلاب فرهنگی» که از این پس به اختصار «ستاد» و «شورای عالی» نامیده می‌شوند. منظور از حوزه‌های سلامت: آموزش، پژوهش، فناوری و نوآوری در ابعاد چهارگانه جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی و سطوح پیشگیری ابتدایی، اولیه، درمان و توانبخشی است.

منتظر نمی‌مانیم

قالیباف: ما منتظر هیچ نامه‌ای از سوی آمریکا نمی‌مانیم و معتقدیم با استفاده از ظرفیت‌های عظیم داخلی و فرصت‌های توسعه روابط خارجی با دیگر کشورها می‌توان به چنان جایگاهی رسید که دشمن چاره‌ای جز رفع تحریم در قالب ادامه مذاکرات با کشورهای باقی‌مانده در برجام نداشته باشد. این یک امر بدیهی است که هیچ مذاکره‌ای زیر سایه شمشیر تهدید و تحقیر با دستور تحمیل امتیازخواهی‌های جدید به رفع تحریم منجر نمی‌شود.

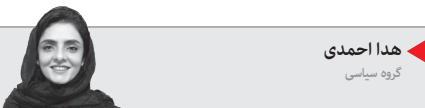

علت تاخیر

محسنی‌اژه‌ای، رئیس قوه قضائیه در جمع قضات و کارکنان قضایی استان لرستان: گاهی علت تاخیر در رسیدگی به برخی از پرونده‌های قضایی ناشی از مشکلاتی است که از ناحیه کارشناسی‌ها ایجاد می‌شود. بر همین اساس قضات ما دقت داشته باشند که کارشناسی در پرونده‌های قضایی طریقت دارد، نه موضوعیت؛ لذا وقتی در پرونده‌ای ضرورت ارجاع به کارشناسی وجود ندارد از این کار خودداری شود.

احضار به مجلس

۱۱ وزیر دولت پزشکیان به بهارستان خواهند رفت

در شرایطی که کشور در آستانه نوروز ۱۴۰۴ با چالش‌های اقتصادی جدی ازجمله تورم، نوسانات ارزی و افزایش هزینه‌های معیشتی روبه‌رو است، مجلس در اقدامی عجیب، تمرکز خود را بر نظارت بر عملکرد قوه مجریه قرار داده است. این موضوع با استیضاح عبدالناصر همتی، وزیر اقتصاد در ۱۲ اسفند ماه و خروج او از دولت در روزهای پایانی سال، ابعاد پیچیده‌تری به خود گرفت. به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران مجلس قصد دارد تا با استفاده از مکانیسم نظارتی خود ازجمله ماده ۲۱۴ آیین‌نامه داخلی و اصل ۹۰ قانون اساسی، وزرا را به پاسخگویی فراخواند تا فشار افکار عمومی را مدیریت و ابهامات را رفع کند. زیرا موضوعات اقتصادی نظیر کاهش قدرت خرید مردم، ناترازی گاز و افزایش حقوق کارگران به دغدغه اصلی افکار عمومی تبدیل شده و احضار گسترده وزرا به مجلس در شرایطی که کشور با مشکلات عدیده اقتصادی دست به گریبان است و وزارت اقتصاد بسه عنوان متولی اصلی سیاست‌گذاری‌های اقتصادی، وزیری در رأس خود نمی‌بیند، سوالات و ابهامات فراوانی را ایجاد می‌کند. آیا این اقدام پارلمان، تلاشی برای پر کردن خلأ ناشی از نبود وزیر اقتصاد و ایفا نقش فعال‌تر در حل مشکلات اقتصادی است؟ یا اینکه این حرکت را باید در چارچوب رقابت‌های سیاسی و جناحی و تلاش برای تضعیف دولت تفسیر کرد؟ بررسی فهرست وزرای احضار شده و کمیسیون‌های مربوطه، نشان می‌دهد که مجلس بر حوزه‌های کلیدی و چالش‌برانگیز کشور متمرکز شده است. وزرای نفت، نیرو، اطلاعات، جهاد کشاورزی، امور خارجه، ارتباطات و دفاع که مسئولیت مستقیم در قبال مهم‌ترین مسائل کشور دارند برای پاسخگویی به ۴۹ سوال نمایندگان به کمیسیون‌های تخصصی فراخوانده شده‌اند. در کنار این وزرا، وزرای آموزش و پرورش، کشور و علوم نیز برای ارائه گزارش عملکرد به مجلس دعوت شده‌اند. همچنین روز گذشته ۳ سوال هم از سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اعلام وصول شد. در این گزارش به بررسی جزئیات این فراخوان‌ها، موضوعات مطرح شده و پیامدهای احتمالی آن و به این سوال می‌پردازیم که محورهای سوالات و گزارش‌های درخواستی چیست.

از ناترازی گاز تا حقوق کارگران

محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت قرار است ۲۰ اسفند در کمیسیون اصل ۹۰ حضور پیدا کند. این درحالی است که این وزارتخانه در تأمین درآمدهای ارزی کشور و نقش آن در تنظیم بازار انرژی بسیار حائز اهمیت است. سوالات مطرح شده در مورد کاهش ناترازی گاز، قرارداد سوآپ گاز ترکمنستان به ترکیه و اقدامات وزارت نفت درخصوص مصوبات سفر کمیسیون به استان خوزستان است. گزارش وزیر نفت درباره ناترازی گاز و قرارداد سوآپ با ترکمنستان از موضوعات حیاتی است که نتیجه آن بر ثبات اقتصادی سال آینده تاثیرگذار خواهد بود. پاک‌نژاد که با ۲۲۲ رای موافق مجلس دوازدهم وزیر شد، در مدت اخیر همواره درحال پاسخ به تذکرات نمایندگان بوده است. برای نمونه حتی نماینده‌ای مانند آریایی‌نژاد از حوزه انتخابیه ملایر چند روز پیش در نطق میان دستور درخصوص یک انتصاب در هلدینگ خلیج‌فارس به وزیر نفت تذکر داد. یا اینکه محمد منان‌رئیس، نماینده مردم قم از طرح سوال خود از محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت خبر داد و گفت: علت بخشی از خاموشی‌های چند وقت اخیر همین اهمال کاری و بی‌توجهی وزارت نفت بود که وزیر در کمیسیون انرژی حضور یافت و توضیحاتی ارائه کرد که پاسخ‌های آقای پاک‌نژاد برای بنده قانع‌کننده نبود.

دعوت از علیرضا کاظمی، وزیر آموزش و پرورش به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس جهت گزارش در مورد اصلاح آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیات علمی در چارچوب اجرای برنامه هفتم، یک‌شنبه ۱۹ اسفند ماه در دستور کار کمیسیون قرار دارد. همچنین وزیر آموزش و پرورش در مورد ساماندهی نیروی انسانی و اعتراضات به آزمون‌های استخدامی در چارچوب اجرای برنامه هفتم، سه‌شنبه ۲۱ اسفند ماه به همین کمیسیون گزارش خواهد داد. کمیسیون

مجلس اعلام کرده بود: هنگامی که از جلسه فوق‌العاده این کمیسیون با احمد میدری، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی خبر داد که قرار بود، برگزار شود. براساس اظهارات ییگدلی، وزیر کار در این جلسه باید به ۱۷ سوال نمایندگان درباره حوزه کاری خود پاسخ دهد.

نمایندگان موافق استیضاح وزیر کار درباره علت استیضاح گفته بودند که عملکرد میدری و نحوه تعامل وی با مجلس باعث طرح استیضاح شده است. به هرحال با اینکه اسامی کسانی که نامه استیضاح میدری را امضا کرده بودند، منتشر نشد اما با نگاهی به نطق برخی از نمایندگان در آن زمان که برای استیضاح پافشاری می‌کردند، می‌توان متوجه شد که پشت استیضاح میدری هم مخالفان سرسخت پزشکبان هستند. حسینی‌علی حاجی‌دلیگانی، نماینده شاهین‌شهر- محور اصلی استیضاح همتی نابه‌سامانی وضعیت ارز و قیمت‌هاست که برخلاف سیاست‌های کلی برنامه و قانون برنامه مبنی بر ایجاد ثبات اقتصادی و تکرنخی شدن تورم است. فکر می‌کنم خیلی از افرادی هم که طرح استیضاح را امضا نکرده‌اند، رای آنان عدم اعتماد به ادامه کار همتی باشد. ابوالقاسم جراره، نماینده تهران هم اعلام کرد: موافق استیضاح هستم. مردم ما شاهد بی‌سابقه‌ترین رشد قیمت دلار در یک بازه زمانی مشخص هستند. امیرحسین ثابتی نیز که پای ثابت تمام استیضاح‌ها و فشار به دولت جدید است نیز گفته بود: «انتظار معجزه از هیچ وزیری نداشتم، حرف ما این است که در این ۵ ماه چرا بعضی وزرا تا این حد خرابکاری کرده‌اند؟»

مجلس از امیرستپ عزیز نصیرزاده، وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح هم دعوت کرده است. نصیرزاده قرار است به منظور پاسخ به سوالات محمدصالح جوکار، نماینده یزد و فتح‌الله حسینی نماینده خسروی، سرپل ذهاب، سومار، قصرشیرین، گوار، گیلانغرب و نفت شهر در مجلس به کمیسیون اجتماعی مجلس برود.

هدف، بهبود عملکرد دولت

عباس عراقچی وزیر امورخارجه، دوشنبه ۲۰ اسفندماه، برای پاسخگویی به سوالات نمایندگان در کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس حاضر خواهد شد. حسنعلی اخلاقی، نماینده مشهد و کلات، مهدی کوچک‌زاده نماینده تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس، سیدفرید موسوی نماینده مراغه و عجبشیر، زهرمسادات لاجوردی نماینده تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس، علیرضا عباسی نماینده کرج، اشتهارد و فردیس، حسینعلی

سه‌شنبه ۲۱ اسفندماه عباس علی‌آبادی وزیر نیرو برای پاسخگویی به سوالات نمایندگان به کمیسیون انرژی مجلس خواهد رفت که نام نمایندگان سوال‌کننده به شرح زیر است. مصطفی پوردهقان اردکان نماینده اردکان، سیدجلیل میرمحمدی‌میدری نماینده تفت و میبد، محمد سرگزی نماینده زابل، زهک، هیرمند، نیمروز و هامون، مالک شرعیتی‌نایسر نماینده تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس، بیت‌الله عبداللهی نماینده اهر و هریس، محمد کعب‌عمر نماینده شوش و کرخه، محمدقسیم عثمانی نماینده بوکان، احمد ییگدلی نماینده خدابنده، محمدتقی نقدعلی نماینده خمینی‌شهر، محمدرضا صباغیان‌باقفی نماینده مه‌ریز، بافق، ابرکوه، خاتم، بهاباد و مروست، مجید نصیرپور سرسره‌های نماینده سراب، روح‌الله ایزدخواه نماینده تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس، نادرقلی ابراهیمی نماینده اراک، کمپچان و خنداب، محمد رستمی نماینده نیشابور، فیروزه، زیرخان و میان‌جلگه، فرهاد طهماسبی نماینده نی‌ریز، استهبان و بختگان، رضا حاجی‌پور نماینده آمل، محمدرسول شیخی‌زاده نماینده قروه و دهگلان و رحمدل بامری نماینده ایرانشهر، راسک، سرباز، دلگان، فوج، بمپور، لاشار و بخش‌های بنت، آشار و آهوران.

سوال از ستار هاشمی وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، سه‌شنبه ۲۱ اسفندماه در دستور کار کمیسیون صنایع و معادن قرار دارد که احمد ییگدلی نماینده خدابنده، ولی‌داداشی نماینده استارا، سیدجواد حسینی‌کیا نماینده سنقر و مهدی کوچک‌زاده، نماینده تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس، نمایندگان هستند که از وزیر سوال دارند. دوشنبه هفته آینده، کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس میزبان عباس علی‌آبادی وزیر نیرو برای پاسخ به سوالات نمایندگان خواهد بود. در ادامه نیز کمیسیون کشاورزی غلامرضا نوری‌قرلجه را برای پاسخ به سوالات نمایندگان در روز سه‌شنبه هفته پیش‌رو دعوت کرده است. حتی قرار است اعضای کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس با اسکندر مومنی وزیر کشور و معاونان وی، سه‌شنبه ۲۱ اسفندماه جلسه داشته باشند.

نیاز مند تعامل سازنده و همکاری بین قوا

چنانچه نماینده سوال‌کننده توضیحات وزرا را قانع‌کننده ندانند، کمیسیون با تعیین قلمروی ملی و منطقه‌ای سوال بلافاصله به ارجاع سوال ملی به هیات‌رئسه برای اعلام وصول در نخستین جلسه علنی اقدام می‌کند. احضار وزرا به مجلس، به‌عنوان یکی از ابزارهای نظارتی پارلمان، در شرایط عادی می‌تواند نقش مهمی در افزایش شفافیت، پاسخگویی دولت و بهبود عملکرد قوه مجریه داشته باشد. اما در شرایط خاص کنونی که کشور با بحران‌های اقتصادی دست به گریبان است و فقدان وزیر اقتصاد، هماهنگی سیاست‌های اقتصادی را با چالش مواجه کرده است، این اقدام مجلس می‌تواند به تشدید تنش‌ها و بی‌ثباتی در فضای سیاسی و اقتصادی کشور منجر شود.

دیدگاه: گزارش خارجی

روبارویی در ریاض

هیات اوکراینی و آمریکایی در عربستان
بر سر چه مسائلی گفت‌وگو می‌کنند؟

ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین (شنبه) درحالی که هیات اوکراینی برای مذاکرات آتی با آمریکا در عربستان سعودی را معرفی کرد، گفت که کشورش «به‌طور کامل متعهد» است تا گفت‌وگویی سازنده با نمایندگان آمریکا درباره راه‌های پایان دادن به جنگ با روسیه داشته باشد. ولودیمیر زلنسکی در شبکه اجتماعی «ایکس» (تویتر سابق) نوشت: اوکراین از همان لحظه اول این جنگ به دنبال صلح بوده است. پیشنهادهای واقع‌بینانه روی میز است. راه‌حل پیشروی سریع و موثر است.

زلنسکی اعلام کرد که این هفته به عربستان سعودی سفر می‌کند و پس از دیدار با محمد بن سلمان ولیعهد این کشور در روز دوشنبه، نمایندگان دیپلماتیک و نظامی اوکراین برای شرکت در نشست‌ی با تیم آمریکایی در روز سه‌شنبه در عربستان خواهند ماند. رئیس‌جمهوری اوکراین اظهار کرد: ما به‌طور کامل متعهد به گفت‌وگوی سازنده هستیم و امیدواریم درباره تصمیمات و گام‌های ضروری بحث و توافق کنیم.

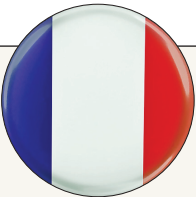
زلنسکی در شبکه اجتماعی ایکس همچنین خبر داد که هیات اوکراینی شامل آندری سibiها وزیر امور خارجه این کشور، آندری یرماک رئیس دفتر رئیس‌جمهوری، رستم عمروف وزیر دفاع و یاولو پالیسا معاون رئیس دفتر ریاست‌جمهوری اوکراین خواهد بود. استیو ویتکاف فرستاده ویژه ریاست‌جمهوری آمریکا نیز اعلام کرده است که در حال مذاکره با اوکراین برای توافقی کلی به منظور پایان دادن به جنگ سه ساله با روسیه است و نشست‌ی با مقامات اوکراینی برای هفته آینده (به وقت محلی) در عربستان سعودی برنامه‌ریزی شده است.

ریاض ۳۰ بهمن ۱۴۰۳ نیز میزبان نشست‌ی میان مقامات آمریکایی و روسی بود. اوکراین در این مذاکرات که دستور کار آن، رفع مشکلات در مناسبات دوجانبه مسکو-واشنگتن و پس از آن، حل‌وفصل مناقشه اوکراین اعلام شده بود، حضور نداشت که این موضوع نگرانی‌هایی در کی‌یف و میان متحدان اروپایی آن به وجود آورد.

این درحالی است که آن.بی.سی به گفته یک مقام دولتی و یکی دیگر از مقامات آمریکایی اعلام کرد درحالی که مقام‌های آمریکایی و اوکراین برای دیدار در عربستان سعودی آماده می‌شوند، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا به‌طور خصوصی به دستیاران خود تصریح کرده است که یک قرارداد معدنی امضا شده بین واشنگتن و کی‌یف برای از سرگیری کمک‌ها و تبادل اطلاعات با این کشور جنگ‌زده کافی نخواهد بود.

ترامپ خواهان امضای قراردادی است که به ایالات‌متحده در منابع معدنی اوکراین سهم می‌دهد. مقامات گفتند اما او همچنین می‌خواهد شاهد تغییر نگرش ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین در قبال مذاکرات صلح باشد ازجمله تمایل به دادن امتیازاتی مانند واگذاری سرزمین به روسیه. از سوی دیگر آن.بی.سی به نقل از مقامات اعلام کرد که ترامپ همچنین از زلنسکی می‌خواهد که حرکتی به سمت انتخابات در اوکراین و احتمالاً کناره‌گیری از سمت رهبری کشورش داشته باشد. انتخابات در اوکراین بر اساس ماده قانون اساسی این کشور برای حکومت نظامی که از زمان حمله روسیه در سال ۲۰۲۲ اجرایی شده است، متوقف شده است. برایان هیوز، سخنگوی شورای امنیت ملی کاخ سفید هم در این خصوص گفت با جلساتی که در عربستان برگزار می‌شود، ما مشتاقانه منتظر شنیدن حرکت مثبت بیشتری هستیم که امیدواریم در نهایت به این جنگ وحشیانه و خونریزی پایان دهد. جمهوری‌خواهان کنگره در حال اعمال فشار بر کاخ سفید برای از سرگیری کمک و اطلاعات هستند و برخی مقام‌ها خوشبین هستند که جریان تسلیحات و تجهیزات و اشتراک اطلاعات طی روزهای آتی بازیابی شود به ویژه پس از اینکه زلنسکی اعلام کرد، اوکراین آماده است تا در اسرع وقت به میز مذاکره بیاید.

رویترز

دانشمندان آمریکا به فرانسه می‌روند

خبرگزاری فرانسه گزارش داد: دولت امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهوری فرانسه از نهادهای پژوهشی این کشور خواسته تا چگونگی استقبال از دانشمندانی که تصمیم به ترک ایالات‌متحده در پاسخ به سیاست‌های دونالد ترامپ می‌گیرند را بررسی کنند. اخیراً دانشگاه «اکس-مارسی» اعلام کرد، برنامه مختص پژوهشگران آمریکایی به‌ویژه آنهایی که در حوزه تغییرات آب‌وهوایی فعالیت می‌کنند، ایجاد کرده است.

۱۰۰۰ گشته طی ۳ روز

روزنامه دیلی میل: بیش از ۱۰۰۰ سوری در جریان کشتارهای انتقام‌جویانه بی‌رحمانه طی تنها ۲ روز در سوری کشته شده‌اند درحالی که این کشور جنگ‌زده همچنان گرفتار نبردهای خونین بین نیروهای جدیداً حاکم شده و وفاداران به بشار اسد، رئیس‌جمهور سابق سوری است. دیده‌بان حقوق بشر سوری هم می‌گوید ۱۰۱۸ نفر ازجمله ۷۴۵ غیرنظامی کشته شدند و ساکنان روستا به کوه و جنگل گریختند.

تقابل به سبک اُتاوا

کانادا برای پاسخ به تعرفه‌های ترامپ، سیاست حمایت داخلی و راهبرد تهاجمی در قبال آمریکا را در دستور کار قرار داد

گروه بین‌الملل: وضع تعرفه ۲۵ درصدی بر واردات کانادا سپس چین از سوی ترامپ، شاید از حیث شکلی یک تقابل سیاسی-اقتصادی میان دو طرف قلمداد شود که دونالد ترامپ هم بارها آن را فریاد زده و دستور اجرای آن را صادر کرده است اما از منظر ماهوی، لایه‌هایی درون خود دارد که نشان می‌دهد این نزاع تجاری بنا نیست به این زودی و راحتی به پایان خود نزدیک شود. اینکه ترامپ همانند دور نخست ریاست‌جمهوری خود سعی می‌کند همان سیاست‌ها را در دستور کار بگذارد و آن را پیاده‌سازی کند، یک وجه این ماجراست اما باید توجه داشت که کشورهای مانند کانادا، چین و مکزیک که هر کدام پیوندهای مهم سیاسی، امنیتی و اقتصادی با ایالات‌متحده دارند به این راحتی نمی‌گذارند که واشنگتن علیه آنها اقدام کند؛ بلکه آنها تلاش می‌کنند به هر صورت که شده یک اقدام متقابل را علیه ترامپ و ایالات‌متحده در دستور کار قرار دهند که حالا به نظر می‌رسد، کانادا برخلاف چین و مکزیک لبه تیزتر شمشیر خود را به آمریکایی‌ها نشان داده است.

◀ حمایت کانادا از صادرکنندگان

در این راستا چندین وزیر کانادا برای مقابله با تعرفه‌های آمریکا در محافظت از مشاغل و کارگران کانادایی، ابتکارات جدیدی ارائه کردند که دومینیک لبلان (وزیر دارایی) استیون مک کینون (وزیر کار) مری نگ (وزیر توسعه صادرات، تجارت بین‌المللی و توسعه اقتصادی) ریچی والدز (وزیر کسب‌وکارهای کوچک) و لارنس مک آلی (وزیر کشاورزی) ازجمله این وزرا بودند.

بر این اساس دولت فدرال کانادا اعلام کرده که برنامه تاثیر تجاری را از طریق «توسعه صادرات کانادا» راه‌اندازی خواهد کرد و طی دو سال ۵ میلیارد دلار برای کمک به صادرکنندگان در یافتن بازارهای جدید برای محصولات کانادایی و کمک به شرکت‌ها برای عبور از چالش‌های اقتصادی ناشی از تعرفه‌ها تزیق خواهد کرد. این برنامه روی مسائلی مانند عدم پرداخت، نوسانات ارز، دسترسی به جریان نقدی و موانع گسترش تجارت تمرکز خواهد کرد.

علاوه بر این، بانک توسعه کسب‌وکار کانادا ۵۰۰ میلیون دلار وام برای حمایت از مشاغلی که مستقیماً هدف تعرفه‌ها قرار می‌گیرند و آنهایی که در زنجیره تامین آنها قرار دارند، در دسترس قرار خواهد داد. این مشاغل همچنین به خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌هایی مانند مدیریت مالی و تنوع بازار دسترسی خواهند داشت.

شرکت وام‌دهنده کشاورزی فارم کردیت کانادا (Farm Credit Canada) نیز یک میلیارد دلار بودجه جدید برای کاهش موانع مالی برای کشاورزی و صنایع غذایی کانادا عرضه خواهد کرد. این پیشنهاد وام با هدف رسیدگی به مسائل مربوط به جریان نقدینگی، امکان تطبیق کسب‌وکارها با محیط عملیاتی جدید و ادامه عرضه محصولات کشاورزی و غذایی با کیفیت بالا ارائه می‌شود. دولت فدرال کانادا همچنین برای محافظت از مشاغل کانادایی در برابر تصاحب آسیب‌رسان، دستورالعمل‌های قانون سرمایه‌گذاری کانادا را به‌روز کرده؛ درحالی که سرمایه‌گذاری‌های خارجی هنوز مورد استقبال قرار می‌گیرند اما سرمایه‌گذاری‌هایی که برای امنیت اقتصادی کانادا مضر تلقی می‌شوند، پذیرفته نمی‌شوند.

به موازات این روند، انعطاف‌پذیری‌های موقتی به برنامه بیمه بیکاری برای افزایش دسترسی و تمدید حداکثر مدت توافق از سوی دولت کانادا ارائه خواهد شد. این برنامه مزایای بیمه بیکاری

را برای کارمندانی که با کارفرمای خود توافق می‌کنند تا ساعات کاری کمتری را به دلیل کاهش فعالیت‌های تجاری خارج از کنترل آنها داشته باشند، ارائه می‌دهد. پایگاه خبری اینوست (In-vest) گزارش داده که دولت فدرال کانادا متعهد شده تا اقدامات بیشتری را برای حمایت از مشاغل و کارگران در صورت لزوم در هفته‌ها و ماه‌های آینده ارائه دهد و به همکاری نزدیک با استان‌ها و مناطق برای اطمینان از وجود حمایت‌های تکمیلی در همه حوزه‌های قضایی ادامه خواهد داد.

◀ قطع برق ۱/۵ میلیون آمریکایی

آنچه در این میان باید مورد توجه قرار بگیرد این است که نزدیکی کانادا و آمریکا و داشتن مرز مشترک میان این دو در حقیقت موجب شده تا دو کشور علاوه بر مرادوات تجاری با یکدیگر در حوزه زیرساخت‌ها هم همکاری داشته باشند و برق و گاز یکی از این موارد به شمار می‌رود. داگ فورد، نخست‌وزیر استان انتاریو که پرجمعیت‌ترین استان کانادا به حساب می‌آید به نوک پیکان واکنش کانادا به جنگ تجاری آغاز شده توسط دونالد ترامپ تبدیل شده است. او صراحتاً اعلام کرده که «اگر آمریکایی‌ها بخواهند برای نابودی انتاریو تلاش کنند، من همه کارها را انجام خواهم داد، ازجمله انرژی آنها را با لبخندی بر لب، قطع می‌کنم. آنها به انرژی ما متکی هستند، آنها باید رنج را احساس کنند. آنها می‌خواهند به شدت به ما سخت بگیرند، ما دو برابر سخت‌تر ظاهر می‌شویم».

در این بین، استان کبک که همجوار انتاریو است، سلاح برق خود را به اهتزاز درآورده اما به قدرت انتاریو نبوده است. طبق گزارش گلوب اند میل، دولت یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان برق آبی جهان، در حال بررسی این است که آیا فروش برقی که در حال حاضر در بازار نقدی آمریکا عرضه می‌کند را متوقف کند یا خیر؟ فرانسوا لگو، نخست‌وزیر استان کبک، روز سه‌شنبه گفت که این استان همچنین در حال بررسی امکان قانونی شکستن قراردادهای تامین برق در آینده است که با دو ایالت ماساچوست و نیویورک آمریکا امضا شده است. این درحالی است که رئیس‌جمهور آمریکا تا پایان هفته اعلام کرد، تعرفه‌های اعمال شده بر اکثر کالاهای وارداتی از این دو کشور را تا دوم آوریل، به طور موقت، به حالت تعلیق درمی‌آورد.

دولت کانادا هم دوشنبه گذشته اعلام کرده بود در واکنش به تعرفه‌های آمریکا، در مرحله اول، کالاهای آمریکایی به ارزش

۳۰ میلیارد دلار را هدف تعرفه قرار می‌دهد و ۲۱ روز بعد ۱۵۵ میلیارد دلار واردات آمریکایی هدف قرار می‌گیرند. با این حال داگ فورد، نخست‌وزیر انتاریو گفت که توقف تعرفه‌ها، نظر او را در مورد اعمال هزینه اضافی برای برق ارسالی این استان به مشتریان آمریکایی تغییر نمی‌دهد. این هزینه اضافی تنها در صورتی برداشته می‌شود که ترامپ برای همیشه، تعرفه‌های کالاهای کانادا را حذف کند. فورد به گلوب‌ان‌ویز گفت: ما باید تا زمانی که رئیس‌جمهور آمریکا به‌طور کامل تعرفه‌ها را کاهش دهد، پیگیری کنیم.

بر همین اساس قرار است استان انتاریو از دوشنبه (۱۰ مارس) برای برق ارسالی به ۱.۵ میلیون آمریکایی ساکن مینه‌سوتا، نیویورک و میشیگان ۲۵ درصد بیشتر هزینه طلب کند. طبق گزارش گلوبال، دفتر نخست‌وزیر انتاریو، هیچ جزئیاتی در مورد اینکه آیا به قطع کامل برق عرضه شده به ۱.۵ میلیون خانه و کسب‌وکاری در آمریکا، عمل خواهد کرد یا خیر، ارائه نکرده است اما انتاریو حتی قبل از سوگند ترامپ به عنوان رئیس‌جمهور آمریکا، تهدید کرده بود چنین اقدامی را انجام خواهد داد.

◀ کسری تجاری ۱۳۱ میلیارد دلاری آمریکا

آنچه در ایسن میان باید مورد نظر قرار بگیرد این است که ایالات‌متحده هم از این روند متضرر است و به نوعی حالا این روند را می‌توان در کسری تجاری این کشور مشاهده کرد. براساس گزارش بلومبرگ، کسری تجاری آمریکا در ژانویه به دلیل تقلای شرکت‌ها برای تامین کالا قبل اعمال تعرفه‌های دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا بر بزرگ‌ترین شرکای تجاری واشنگتن به رکورد بالایی پیشروی کرد و شکاف تجارت کالا و خدمات نسبت به ماه قبل ۳۴ درصد افزایش یافته و به ۱۳۱.۴ میلیارد دلار رسید. ارزش واردات با ۱۰ درصد افزایش به رکورد ۴۰۱.۲ میلیارد دلار رسید، درحالی که صادرات با ۱.۲ درصد افزایش یافت.

این درحالی است که چین هم (شنبه) تعرفه‌هایی را بر محصولات کشاورزی و غذایی کانادا به ارزش ۲.۶ میلیارد دلار اعلام کرد؛ به‌گونه‌ای که وزارت بازرگانی چین گفته است که پکن برای واردات روغن کازا، کنجاله و نخود کانادایی، تعرفه صددرصدی و بر محصولات آبی و گوشت خوک کانادایی ۲۵ درصد تعرفه اعمال خواهد کرد.

بر همین اساس باید منتظر بود و دید که آیا تهدیدات کانادا علیه ایالات‌متحده عملی خواهد شد یا خیر!

گفتار

پیوند فرهنگی کردها با ایران

روایت فاروق نجم‌الدین از ترجمهٔ دو اثر از جان دوست

جان دوست یا ژان دوست (Jan Dost) شاعر و نویسنده کرد اهل سوریه و زادهٔ شهر کوبانی است که آثار قابل توجهی از او به فارسی ترجمه شده از جمله «یوحنا»، «مخطوط پترزبورگ»، «سه گام تارهای»، «در جنگال کابوس» و «مجنون سلما».

فاروق نجم‌الدین، مترجم «در جنگال کابوس» و «مجنون سلما» در گفت‌وگو با مهر دربارهٔ ترجمهٔ آثار جان دوست به فارسی می‌گوید: «اولین اثری که از این نویسنده به فارسی برگردانده شد، کتابی با عنوان «سه گام تارهای» بود که توسط آقای طهماسبی ترجمه شد. یکی دیگر از آثار این نویسنده هم کتاب «در جنگال کابوس» است که خاطرات روزانهٔ او در دوران شیوع کرونا در آلمان است. این خاطرات که طی یک ماه هر روز نوشته شده‌اند و به زندگی شخصی او در زمان بحران جهانی اشاره می‌کند. او در این کتاب با مهارت توانسته خاطرات دوران کرونا را با گذشتهٔ شخصی و زندگی کودکی خودش پیوند دهد و تجربه‌ای منحصر به فرد خلق کند».

نجم‌الدین دربارهٔ ترجمهٔ دو کتاب از جان دوست می‌گوید در همان زمان کرونا ارتباطاتی با نویسنده برقرار کرده: «نکتهٔ جالب این است که هر دو اثر، «مجنون سلما» و «در جنگال کابوس» پیش از انتشار، نسخهٔ متنی آن‌ها برای من ارسال شده بود و من هم‌زمان آماده‌سازی انتشار عربی آن‌ها را آغاز کرده بودم. در واقع، اگر مشکلی پیش نمی‌آمد، حتی ممکن بود نسخه فارسی پیش از نسخه عربی منتشر شود».

فاروق نجم‌الدین دربارهٔ کتاب «مجنون سلما» هم می‌گوید: «داستان مجنون سلما زندگی شاعری را روایت می‌کند که در منطقه‌ای به نام جزیره، میان دجله و فرات، زندگی می‌کند. شاعر مورد بحث ملا احمد جزیری است، که به‌عنوان نخستین شاعری شناخته می‌شود که شعر به زبان کردی سروده. البته ممکن است پیش از او کسانی به صورت محلی یا پراکنده به کردی شعر گفته باشند، اما او بنیان‌گذار شعر کلاسیک کردی می‌داند. حوزهٔ فرهنگی این اثر نیز جای تأمل دارد. در گذشته، تمام مردمانی که اهل ادبیات بودند، در این منطقه نیاز داشتند برای خواندن و نوشتن در حوزه ادبیات به زبان فارسی تسلط داشته باشند. این مسأله محدود به ایران نبود؛ مناطق دیگری مثل پاکستان و آسیای میانه را هم شامل می‌شد و این روند برای چندین قرن ادامه داشت. شخصیت‌های اصلی ملااحمد و محبوب‌اش که دختر شاه است. هر دو از یک خاندان گرد و اشرافی هستند. ملااحمد، پسر یک ملا است و این تقابل طبقاتی بر جدایت داستان می‌افزاید. نکتهٔ جالب توجه اینجااست که با وجود تعلق این دو به جامعه کردی، تنها نامه‌ای که دختر برای ملااحمد می‌فرستد به زبان فارسی نوشته شده است. شاید به دلیل پیشینهٔ تحصیلی یا فرهنگی او باشد. اما در یکی از لحظات داستان، وقتی ملااحمد به‌عنوان یک دانش‌آموز ساده در مدرسه مشغول درس خواندن است، راز دلش را با دوستش در میان می‌گذارد. دوستش به او پیشنهاد می‌دهد که اگر می‌خواهد حقیقتاً با محبوبش ارتباط برقرار کند، باید به زبان خودشان سخن بگوید. همین توصیه انگیزه‌ای می‌شود که ملااحمد به سراغ زبان کردی برود و از آن زمان به بعد تصمیم می‌گیرد تمام اشعار و نامه‌هایش به این زبان باشند».

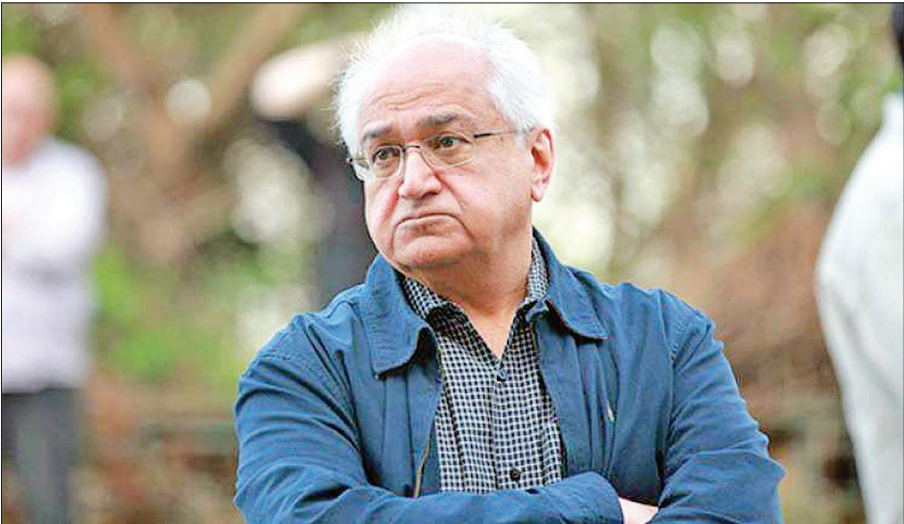
نجم‌الدین دربارهٔ اهمیت تاریخی «مجنون سلما» هم می‌گوید: «ایسن روایت در مهم‌ترین مقطع تاریخی برخورد میان صفویه و عثمانی جریان پیدا می‌کند، زمانی که صفوی‌ها حاکمیت شرق آناتولی (ترکیه امروزی) را از دست داده و مناطق یاد شده به عثمانی الحاق می‌شوند. در این جنگ‌ها، اغلب از سران کرد کمک گرفته می‌شد و قشون از همین مردمان تشکیل می‌شد. با این حال، ارتباطات فرهنگی این اقوام هم‌چنان با ایران حفظ شده بود و علاقه‌مندی‌های فرهنگی میان این جوامع پابرجا بود. شاید یکی از نشانه‌های این تأثیر عمیق فرهنگی، هدیه‌ای است که قهرمان داستان از دایی خود دریافت می‌کند؛ نسخه‌ای از دیوان حافظ که از تبرزین برای او فرستاده شده است. همچنین، دختر داستان زیر نظر خطاطان ایرانی تعلیم دیده و مکاتبات وی با دیگران به زبان فارسی انجام می‌شود».

کافه

تازه‌های ادبیات و هنر

عصر جستار

نوشته‌های دیگر شامل ۱۰ مقاله و ۶ جستار از بابک احمدی است

است. صفت بارز جستارروایی این است: متنی روایت‌گر که داستانی نیست. در نهایت به اعتقاد احمدی «جستار خواننده را دوست، نزدیک و محرم راز می‌شناسد، لحنی صادقانه، صمیمانه، اعتراف‌گونه و خودمانی دارد. بنیاد جستار رفاقت است و نه آموزش».

مقالات کتاب «نوشته‌های دیگر» به موضوعاتی از قبیل نقد پدیدارشناسانه فرهنگ معاصر، تحلیل تاریخچهٔ تحولات اجتماعی ایران، بررسی سبک‌های نگارشی مختلف و تأمل در باب مسائل هویتی و وجودی می‌پردازد. هر بخش از کتاب به صورت موضوعی تنظیم شده است تا خواننده بتواند به صورت مرحله‌ای با مفاهیم عمیق و چندلایه آشنا شود. این ساختاربندی منسجم، هم پیام‌های پشت نوشته‌های فردی را به خوبی منتقل می‌کند و هم زمینه‌ساز گفت‌وگوهای علمی و انتقادی در محافل دانشگاهی و فرهنگی شده است. بابک احمدی به‌عنوان یک منتقد جسور و اندیشمند، همواره در جست‌وجوی کشف ابعاد پنهان واقعیت‌های اجتماعی و فرهنگی بوده و با طرح پرسش‌های بنیادین، خواننده را به تفکر و تأمل دعوت می‌کند. «نوشته‌های دیگر» علاوه بر ارزش ادبی، حامل پیام‌های فلسفی و اجتماعی است که می‌تواند درک ما از تحولات معاصر را تعمیق بخشد. یکی از نکات برجسته این کتاب، سبک نگارش منحصربه‌فرد احمدی است. او با بهره‌گیری از زبانی ساده و قابل فهم، در کنار استفاده از عناصر ادبی مانند استعاره، تشبیه و ارجاع به متون کلاسیک و معاصر، توانسته مفاهیم پیچیده را به شکلی چندلایه و زیبا بیان کند. این سبک، علاوه بر ایجاد ارتباط نزدیک‌تر میان متن و خواننده، باعث شده تا اثر به‌عنوان منبع الهام‌بخش در مطالعات ادبی و فرهنگی شناخته شود. از سوی دیگر، «نوشته‌های دیگر» با پرداختن به تغییرات اجتماعی و تحولات فرهنگی معاصر، به‌عنوان سندی تاریخی و فرهنگی نیز اهمیت یافته است. واکنش‌های مثبت منتقدان و بحث‌های متعدد در کنفرانس‌های علمی نشان‌دهندهٔ تأثیر مقالات و آثار نویسنده است. احمدی در مقالات این کتاب با ارائهٔ دیدگاهی چندبعدی از مسائل زمانه، پلی میان تجربیات شخصی و تحلیل‌های جامعه‌شناسانه ایجاد کرده و زمینه‌ساز گفت‌وگوهایی در باب آینده ادبیات و فرهنگ کشور شده است. «نوشته‌های دیگر» بابک احمدی نه‌تنها نمونه‌ای از نوآوری و دقت در نقد و تحلیل مسائل معاصر است، بلکه به‌عنوان مرجعی مهم برای پژوهش‌گران، دانشجویان و علاقه‌مندان به ادبیات و فرهنگ نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. این اثر با بهره‌گیری از رویکردی جامع و منسجم، توانسته به خواننده امکان دهد تا از طریق دیدی تازه به بررسی واقعیت‌های اجتماعی و فرهنگی بنگرد و افق‌های فکری جدیدی را تجربه کند.

یکجا جستاری دربارهٔ فلسفهٔ تاریخ خواندم. از سوی دیگر، در کتاب «کار روشن‌فکری» پاره‌های مختلف متن را که با شماره‌گذاری از هم جدا شده بودند، جستار نامیدم. این هه به‌خوبی روشن می‌کند که تا همین اواخر معنای دقیق و درستی از جستار در ذهن نداشتن». او در ادامه می‌نویسد: «جستار به معنای جدید و امروزی متنی است گاه کوتاه، گاه بلدر که لحن شخصی دارد و بیشتر خبر از تجربه‌ها، دانسته‌ها و باورهای نویسنده می‌دهد. در بیشتر جستارها نویسنده، دنیای ذهنی‌اش، سلیقه، محتوا و شیوهٔ اندیشه‌هایش حضور دارند». احمدی یکی از وجوه تفاوت «جستار» و «مقاله» را جنبهٔ «علمی» مقاله و جنبهٔ «ادبی» جستار می‌داند و می‌نویسد: «در نوشتن جستار روش نگارش عینی و علمی مطالب که کاربردش در مقاله‌نویسی ضروری است، کنار گذاشته می‌شود. جستار دستور کار ندارد، همان‌طور که ویژگی آن باخبری از دیدگاه نویسنده و داوری‌ها، عقاید و احساسات اوست، سبک و روشی هم که او می‌پسندد اراسه و گاه ابداع می‌شود. جستار نفی نظام و هم شکلی است، همان‌طور که نتیجه‌گیری نمی‌کند از هیچ نظریهٔ قطعی انگاشته‌ای نیز آغاز نمی‌کند. جستار به متن‌های ادبی شبیه است که الگوی واحد و دستور از پیش متعینی ندارند. هر جستار وابسته به تجربه‌های نویسنده‌اش از زندگی‌ای خاص، یکه و تکرارناشدنی است. هرچند جستار بیشتر به رویدادهای واقعی نزدیک است تا به حکایت، اما آن رویدادها از صافی ذهن راوی گذشته‌اند و مهر ذهنیت راوی به آن‌ها خورده

۳۲۵ صفحه / ۳۳۰ هزار تومان

شناسه آگهی ۱۸۹۴۳۸۴

نوبت اول

آگهی مناقصه عمومی یک مرحله ای

(فراخوان ارزیابی کیفی مناقصه گران) شماره ۲۲۰۱/۱۴۰۳/۴۸

شرکت ملی گاز ایران

۶- نحوه دریافت کاربرگهای استعلام ارزیابی: از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس: www.setadiran.ir

۷- مهلت زمانی دریافت کاربرگهای استعلام ارزیابی: ساعت ۱۶ تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۸

۸- مهلت زمانی ارائه و بارگذاری کاربرگها واسناد استعلام ارزیابی: ساعت ۱۶ تاریخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۵

۹- شماره مناقصه ثبت شده در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد): ۲۰۳۰۹۱۹۳۱۰۰۱۷۶

۱۰- نوع و مبلغ تضمین شرکت در مناقصه: مطابق مصوبه شماره ۱۲۳۴۰۲/۱۳۴۰۲هـ مورخ ۹۴/۹/۲۲ هیات وزیران و اصلاحیه های بعدی آن خواهد بود.

۱۱- اطلاعات تماس مناقصه گزار: مناقصه‌گران می توانند جهت دریافت اطلاعات بیشتر یا در صورت داشتن هرگونه ابهام در خصوص اسناد مناقصه، با تلفن شماره ۰۴۴-۳۳۴۷۷۱۷۰ تماس یا از طریق نمابر شماره ۰۴۴-۳۳۴۴۴۷۵ مکانیه نمایند.

آدرس: دفتر امور پیمانها واقع در ارومیه، خیابان مولوی، شرکت گاز استان آذربایجانغربی، طبقه اول، اتاق ۱۰۲

مسئولیت اطلاع از روند برگزاری الکترونیکی مناقصه و کنترل های لازم بر عهده مناقصه گران می باشد. برای آگاهی از اخبار، آگهی های مناقصه، مزایده و عملکرد شرکت گاز استان آذربایجان غربی می توانید به کانال پیام رسلن سروش به آدرس @WAZARGAS مراجعه فرمایید.

شرکت گاز استان آذربایجان غربی در نظر دارد مناقصه با مشخصات زیر را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه (دریافت استعلام ارزیابی کیفی، ارائه اسناد ارزیابی کیفی، دریافت مابقی اسناد مناقصه، ارائه پیشنهاد قیمت، مهر و امضای اسناد مناقصه، بازگشایی پاکتها) بصورت الکترونیکی و از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) انجام خواهد گرفت.

۱- مناقصه گزار: شرکت گاز استان آذربایجانغربی

۲- موضوع مناقصه: پروژه محوطه سازی و احداث ساختمان عملیات گازرسانی و پست امداد شهر کشاورز

۳- محل اجرای پروژه: شهرستان شاهین دژ

۴- استاندارد اجرای کار: مطابق مشخصات فنی و استانداردهای پذیرفته شده شرکت ملی گاز ایران

۵- شرایط متقاضیان:

- داشتن شخصیت حقوقی

- داشتن گواهی صلاحیت پایه پنج یا بالاتر در رشته ساختمان و ابنیه از سازمان برنامه و بودجه

- داشتن ظرفیت خالی ارجاع کار

- توانایی تهیه و تسلیم انواع ضمانتنامه های مورد نیاز

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۳/۱۲/۲۰

تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۳/۱۲/۲۲

روابط عمومی شرکت گاز استان آذربایجان غربی

سال هشتم شماره ۱۹۲۹
دوشنبه ۲۰ اسفند ۱۴۰۳

پیشنادهایی برای دیدن

زیمرو رد پیشنهادات مارول

هانس زیمرو، آهنگساز بزرگ سینما می‌گوید که پیشنهادات مارول را رد کرده است. این آهنگساز ۱۲ بار نامزد جایزه اسکار پیش از این گفته بود که پس از ساخت موسیقی فیلم «بتمن در برابر سوپرمن» این کار را تکرار نمی‌کند و گفت: «من برای فیلم‌های بتمن، سوپرمن، مرد عنکبوتی و زن شگفت‌انگیز موسیقی ساختم. از من چه می‌خواهید؟ برای فیلم برخی از شخصیت‌های فرعی دنیای مارول موسیقی بسازم؟!»

توقف فیلم ایناریتو

سخت‌گویی کمپانی برادران وارنر اعلام کرد، جان گودمن حین فیلمبرداری پروژه جدید سینمایی الخاندرو گونزالز ایناریتو دچار آسیب دیدگی در ناحیه لگن شده و بلافاصله تحت مراقبت‌های پزشکی قرار گرفته و این موضوع باعث تأخیر کوتاهی در فیلمبرداری شده است. قرار است تولید این فیلم از هفته آینده و پس از بهبود کامل جان گودمن از سر گرفته شود.

هر دو استرس داشتیم

شیرین سوهانی، کارگردان انیمیشن کوتاه «در سایه سرو» که جایزه بهترین انیمیشن اسکار را گرفت درباره حواشی بعد از این جایزه توضیح داد و گفت: «واقعیت این است که هم‌سرم در آن لحظه می‌خواست به من کمک کند. چون فکر کرد من تحت استرس هستم که درست هم فکر کرده بود چون هر دو تحت استرس بودیم. ما نمی‌توانیم جلوی تفسیرها را بگیریم اما هم‌سرم صرفاً می‌خواست به من کمک کند.»

کنکاش در گذشته‌ای دردناک

نگاهی به فیلم یک درد واقعی

فرزانه تمین

گروه سینما

فیلم سینمایی «یک درد واقعی» یکی از آثار تحسین‌برانگیز سال ۲۰۲۴ است که در گلدن گلوب و اسکار در چندین رشته نامزد شد. «درد واقعی» در کنار فیلم «بروتالیست» به دلیل مضمون جنگ جهانی دوم و فرار یهودیان که یکی از هولناک‌ترین فصل‌های تاریخ معاصر است، از جمله آثاری محسوب می‌شود که در آمریکا چندان مورد نقد قرار نمی‌گیرد چرا که برخاسته از سینمای ایدئولوژیک هالیوود است. از شگفتی‌های مراسم اسکار ۲۰۲۵ آن بود که «آدرین برودی» برای بهترین بازیگر نقش اول مرد در فیلم «بروتالیست» و «کیرن کالکین» برای بهترین بازیگر نقش مکمل مرد برای فیلم «یک درد واقعی» اسکار می‌گیرند. دو فیلمی که مضامین مشابه‌ای دارد؛ اولی داستانی در سال ۱۹۴۷ دارد و فیلم دیگر در دوران معاصر ساخته شده است. «یک درد واقعی» اثری درام و کم‌دی است که به نسل سوم مهاجران جنگ جهانی دوم به آمریکا اشاره دارد. داستان فیلم بسیار ساده و جمع‌وجور است. جسی آیزنبرگ به عنوان نویسنده، کارگردان و تهیه‌کننده در کنار اما استون و یومک‌کوری در فیلم حضور دارد و در این اثر بازی هم می‌کند. مخاطبان، جسی آیزنبرگ را بیشتر به عنوان بازیگر می‌شناسند تا فیلمساز. هنوز بازی به یادمانی وی در فیلم «شبکه اجتماعی» در نقش مارک زاکربرگ اثر دیوید فینچر در اذهان تماشاگران باقی مانده است. علاوه بر آیزنبرگ، کیرن کالکین، ویل شارپ و جنیفر گری در این اثر هنرنمایی می‌کنند.

فیلم درباره دو پسرعموی یهودی به نام دیوید (جسی آیزنبرگ) و بنجی (کیرن کالکین) است که پس از فوت مادر بزرگشان که از لهستان در زمان جنگ جهانی دوم به آمریکا فرار کرده بود، رهسپار لهستان می‌شوند تا در قالب یک تور، ریشه‌های خانوادگی‌شان و غمی که در طول جنگ جهانی دوم متحمل شده‌اند را بشناسند و به خانه مادر بزرگشان هم سر بزنند. «یک درد واقعی» به چندین سوال مهم اشاره می‌کند؛ آیا نسل‌کشی، همچنان درگیرکننده نسل‌های بعدی است یا ایجادکننده مشکلاتی است که در زندگی روزانه پنهان شده و کمتر کسی به آن توجه می‌کند؟ با تماشای فیلم، تماشاگر به خوبی می‌تواند به این سؤالات، جواب دهد چرا که آیزنبرگ با زیرکی پاسخ این پرسش‌ها را در پایان بر عهده تماشاگران گذاشته است. این اثر

مانند فیلم‌هایی چون «فهرست شیندلر»، «پانیست»، «پسر شاول» و ... به دردهای یهودستیزی می‌پردازد اما رگه‌های طنز داخل فیلم باعث شده، مخاطب «یک درد واقعی» مانند این آثار، فیلم را آنقدرها هم جدی نگیرد.

تماشاگر با دو شخصیت در فیلم روبه‌رو است، دو پسرعمویی که از کودکی با هم صمیمی بودند اما به مرور با بزرگ‌تر شدن مسیر زندگی‌شان از هم جدا می‌شود. بنجی، یاغی و سرگردان است و شیفته ارتباطات موقت است که فیلتری برای معاشرت ندارد و در کل نگران چیزی نیست اما حال روحی مناسبی ندارد و از لایه‌لای دیالوگ‌هایش می‌فهمیم که در ۶ ماه گذشته اقدام به خودکشی ناموفق کرده اما با همه این احوال به شدت احساساتی است. گویی در همه جای ورشو و روستای اجدادش، روح مادر بزرگش را لمس می‌کند از این‌رو کوله باری از غم را با خود به دوش می‌کشد و از بقیه تویست‌ها می‌خواهد در غم این جنایت‌ها شریک شوند. در مقابل، پسرعمویش، دیوید، فردی مبادی آداب است که در همه حال مراقب بنجی است. این فرد متشخص که به ظاهر از منظر روانی سالم به نظر می‌رسد از درون افسرده و نابود است. مونولوگ اعتراضات صادقانه او درباره بنجی در رستوران یکی از زیباترین صحنه‌های فیلم است. هر دوی آنها به دنبال روایت تلخ زندگی مادر بزرگشان هستند که به نوعی دچار آسیب‌های روانی شده‌اند.

این فیلم صمیمی به رنج‌های بین نسلی و تأثیرات طولانی مدت هولوکاست می‌پردازد و سکانس بازدید از مکان تاریخی کوره‌های آدم‌سوزی که گویی کارگردان تمام هم‌وغم‌اش را در ساخت فیلم

برای این سکانس گذاشته، برای یهودیان و دیگر تماشاگران تأثیرگذار است. پلان بازدید از اردوگاه و سکوت حاکم بر آن در اتمسفری سرد و متروک، استثنایی درآمده و باید اذعان کرد شاه‌کلید فیلم، این سکانس است و اصلاً «درد واقعی» برای نشان دادن این سکانس ساخته شده است. دردی که پیشینیان اهالی تور، آن را از سر گذرانده‌اند و نسل‌های بعدی نتوانسته‌اند فراموش کنند. لوکشین‌های فیلم در لهستان فیلمبرداری شده از این‌رو به فضای داستان و حس و حال فیلم کمک بسیاری کرده است.

با اینکه رگه‌های طنز بیش از مضمون تلخ فیلم به چشم می‌آید اما کارگردان تا اندازه‌ای توانسته، تعادلی میان طنز و لحظات صمیمانه برقرار کند. از نکات مثبت «یک درد واقعی» آن است که فاقد داستان‌های رمانتیک ساختگی است. بازی‌های خوب و شخصیت‌پردازی از نقاط مثبت اثر است. کالکین تمام توانایی‌های خود را برای این فیلم گذاشته و شخصیتی جذاب و دوست‌داشتنی که در پشت آن غم و اندوه نهفته را به تماشاگر انتقال داده است. چیزی شبیه جنس بازی او در سریال «وراثت» در نقش رومن. در واقع روی از جنس همان بنجی است البته بنجی پولدار و فاقد درد.

«یک درد واقعی» هم‌زمان با اینکه سفری واقعی را به تصویر می‌کشد، سفری درونی را هم به نمایش می‌گذارد. در آغاز فیلم، راهنمای تور لهستان، جیمز به مسافران می‌گوید که این سفر قرار است، سفری به اعماق درد باشد اما در عین حال جشنواره‌ای برای نشان دادن قدرت انعطاف‌پذیری انسان‌هاست. می‌توان گفت حرف‌های این راهنما بهترین تعریف برای این اثر است.

سازمان سرتی کشور
اداره کل سرتی گلستان

فراخوان واگذاری پایگاه خدمات

کاهش آسیب اعتیاد شهرستان بندرگز (کانکس)

متقاضیان حقوقی.

۴. دارا بودن تجربه کاری به مدت ۵ سال در حوزه درمان

وباز توانی و کاهش آسیب اعتیاد برای متقاضیان

۵. دارا بودن توان مالی جهت انجام خدمات کاهش آسیب حداقل ۲۰۰ میلیون تومان

۶. عدم داشتن سوء پیشینه ی کیفری

۷. رعایت شرایط و استانداردهای سازمان بهزیستی کشور

۸. فعالیت مطابق دستورالعمل و پروتکل کاهش آسیب

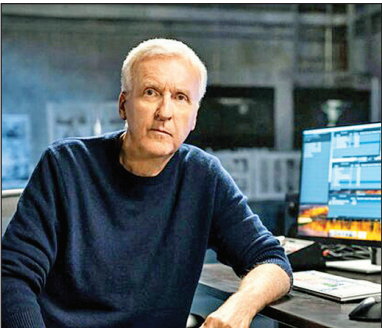
* ارائه ضمانت نامه جهت واگذاری کانکس از طرف موسسه (برنده) طرف قرارداد
متقاضیان میتوانند تا تاریخ ۲۵ اسفند ماه سال ۱۴۰۳ نسبت به ارسال درخواست خود به اداره بهزیستی شهرستان بندرگز اقدام نمایند.

اداره کل بهزیستی گلستان

گزارش سینمای جهان

ماجراجویی دیوانه‌وار

جیمز کامرون جزییات **آواتار ۳** را تشریح کرد

جیمز کامرون در جدیدترین مصاحبه خود از جزئیات فیلم سوم «آواتار» با عنوان «آتش و خاکستر» پرده برداشت که طولانی‌تر از قسمت قبلی است و با معرفی شخصیت‌ها و مکان‌های جدید همراه خواهد بود.

جیمز کامرون اخیراً در مصاحبه‌ای با مجله «امپایر» گفت که فیلم جدید از سری فیلم‌های «آواتار» با عنوان «آتش و خاکستر» حتی طولانی‌تر از فیلم قبلی «راه آب» (۲۰۲۲) خواهد بود که مدت زمان آن ۳ ساعت و ۱۲ دقیقه بود.

کامرون با اشاره به اینکه او و تیم نویسندگان محتوای زیادی برای فیلم «راه آب» توسعه داده بودند و وقتی تولید شروع شد، مجبور شدند بخشی از داستان آن فیلم را به دنباله‌اش یعنی «آتش و خاکستر» منتقل کنند، گفت: «به طور خلاصه، ما ایده‌های زیادی برای بخش اول، فیلم دوم داشتیم. فیلم مانند یک قطار سریع‌السیر پیش می‌رفت و به اندازه کافی روی شخصیت‌ها تمرکز نمی‌کردیم. بنابراین به تیم سازنده گفتیم باید این قسمت را تقسیم کنیم و به همین دلیل فیلم سوم در واقع کمی طولانی‌تر از فیلم دوم خواهد بود.»

او پیش از این درباره قسمت سوم «آواتار» گفته بود: «شما بخش‌های بیشتری از دنیای پاندورا را خواهید دید که قبلاً هرگز ندیده‌اید. این یک ماجراجویی دیوانه‌وار و یک ضیافت بصری است همچنین از نظر احساسی بسیار پرتش‌تر از هر زمان دیگری خواهد بود. ما وارد قلمرویی چالش‌برانگیز برای تمام شخصیت‌هایی می‌شویم که می‌شناسید و دوست دارید.»

ستارگان اصلی سری فیلم‌های «آواتار» شامل سم وورینگتون و ژوئی سالدانیا، نقش‌های خود را از دو فیلم اول «آواتار» در «آتش و خاکستر» تکرار خواهند کرد و همراه با سیگورنی ویور، استیون لنگ، کیت وینسلت، کلیف کرتیس، بریتان دالتون، جک چمپیون، ترینیسی جو-لی بلیس، بیلی باس، جوئل دیوید مور، ادی فالکو و دیلیپ رانو باز خواهند گشت. به گزارش ایسنا ازجمله بازیگران جدید «آتش و خاکستر» می‌توان به اونا چاپلین اشاره کرد. جزئیات دقیق داستان هنوز فاش نشده است اما داستان «آواتار: آتش و خاکستر» بلافاصله پس از اتفاقات فیلم «آواتار: راه آب» آغاز می‌شود. قسمت نخست فیلم «آواتار» ساخته جیمز کامرون در سال ۲۰۰۹ رونمایی شد و با فروش بالغ بر ۲.۹ میلیارد دلار طی این سال‌ها همواره در رتبه نخست پرفروش‌ترین فیلم‌های تاریخ سینما قرار داد.

قسمت دوم این فیلم نیز با عنوان «آواتار: راه آب» در سال ۲۰۲۲ رونمایی شد و با موفقیت چشمگیر در گیشه به فروش ۲.۳ میلیارد دلاری رسید. دو فیلم قبلی «آواتار» در مجموع فروش ۵.۲ میلیون دلاری را رقم زده‌اند.

جیمز کامرون ساخت سه فیلم از چهار فیلم پرفروش تمام ادوار سینما را در کارنامه دارد، اول فیلم «آواتار» ۲۰۰۹ (۲.۹۲ میلیارد دلار) فروخت، درحالی که «انتقام‌جویان: آخر بازی» محصول استودیو مارول دیزنی با (۲.۸ میلیارد دلار) در رتبه دوم جای گرفته و «تایتانیک» در حال حاضر در رتبه سوم قرار دارد و «آواتار: راه آب» نیز چهارم است. کامرون همچنین در حال کار بر روی فیلم چهارم و پنجم است که به ترتیب برای اکران در سال ۲۰۲۶ و ۲۰۲۸ برنامه‌ریزی شده است.

دیدگاه: تحلیل اقتصادی

چرخش انتظارات در بورس

بازار سهام در چه وضعیتی است؟

مehتاب شهریاری

گروه اقتصاد

با توجه به آنچه در بازارهای دارایی می‌گذرد؛ بورس‌بازان اقبال چندانی برای خرید سهام نشان نمی‌دهند. ۵ روز متوالی است که بازار سهام در مسیر نزولی حرکت می‌کند و شاخص کل در آستانه از دست دادن کانال ۲/۷ میلیون واحد قرار دارد. معاملات بورس تهران در روز یک‌شنبه هم با تداوم افت شاخص‌ها پیگیری شد. شاخص کل برای پنجمین روز متوالی با کاهش همراه شد و در معاملات امروز ۱/۲۵ درصد از ارتفاع خود را از دست داد. دماسنج اصلی تالار شیشه‌ای در این ۵ روز متوالی از سطح ۲ میلیون و ۸۷۰ هزار واحدی تا سطح ۲ میلیون و ۷۲۲ هزار عقب‌نشینی کرده و در این مدت ۵ درصد از ارتفاع خود را از دست داده است. طبیعتاً در نمادهای معاملاتی، افت‌های به مراتب سنگین‌تری از رقم مذکور به ثبت رسیده است. در معاملات دیروز، شاخص هم‌وزن نیز ۱/۲۶ از ارتفاع خود را از دست داد و این نماگر نیز در آستانه از دست دادن کانال ۸۰۰ هزار واحدی قرار گرفته است. در فرابورس نیز شاخص امروز بورس تهران، ارزش معاملات خرد بازار، رقم ۶ هزار و ۸۳ میلیارد تومان را ثبت کرد و هزار و ۵۷۹ میلیارد تومان پول حقیقی نیز از گردونه معاملات خارج شد. در پایان معاملات امروز شاخص کل بورس تهران با افت ۱/۲۶ درصدی به ۲ میلیون و ۷۲۲ هزار واحد رسید. همچنین شاخص هم‌وزن با ریزش ۱/۳۷ درصدی بعد از ۵۸ روز به کانال ۸۰۰ هزار واحدی رسید و در سطح ۸۰۳ هزار واحد ثبت شد. شاخص کل فرابورس هم پس از ۵۸ روز به کانال ۲۴ هزار واحدی بازگشت؛ این نماگر نسبت به روز معاملاتی گذشته ۱/۵ درصد کاهش داشت. نقشه بازار عموماً قرمز رنگ بود و ۹۳ درصد نمادها منفی و ۷ درصد نمادها مثبت معامله شدند. همچنین امروز هم خروج پول حقیقی همانند روز گذشته حدود ۱۵۰۰ میلیارد تومان بود. این درحالی بود که ارزش معاملات خرد هم برای دومین روز حدود ۶ هزار میلیارد تومان به ثبت رسید. محصولات شیمیایی با ۵۵۳ میلیارد تومان، فلزات اساسی با ۴۵۲ میلیارد تومان و فرآورده‌های نفتی با ۴۵۲ میلیارد تومان بیشترین مقادیر را به خود اختصاص داده‌اند. بیشترین خروج پول حقیقی هم شامل گروه‌های فرآورده‌های نفتی با ۲۴۴ میلیارد تومان، محصولات شیمیایی با ۱۲۴ میلیارد تومان و خودرویی‌ها با ۱۶۰ میلیارد تومان بود. وضعیت بازار سهام ایران در روزهای اخیر، بازتابی از تحولات پیچیده اقتصادی و سیاسی است که در داخل و خارج از کشور جریان دارد.

بازار سهام از ابتدای اسفند ۱۴۰۳ تاکنون با نوسانات قابل‌توجهی مواجه بوده است. شاخص کل بورس، که معیاری برای سنجش سلامت کلی بازار به شمار می‌رود، در برخی روزها با تقاضای قوی در گروه‌هایی نظیر خودرویی آغاز شده اما به تدریج تحت فشار فروش قرار گرفته و شاهد خروج نقدینگی بوده است. این روند، نشان‌دهنده فضای احتیاطی حاکم بر بازار است که به عوامل متعددی ازجمله تنش‌های سیاسی منطقه‌ای، اظهارات مقامات بین‌المللی و عدم اطمینان از چشم‌انداز اقتصادی نسبت داده می‌شود.

در روزهای گذشته، گزارش‌ها حاکی از خروج بیش از ۲۰۰ میلیارد تومان نقدینگی از بازار بوده که این امر، همراه با افزایش عرضه در نمادهای بزرگ، به تشدید هیجان منفی دامن زده است. با این حال، نشانه‌هایی از جمع‌آوری صف‌های فروش توسط خریداران در برخی مقاطع مشاهده شده که می‌تواند نویدبخش بازگشت تعادل در روزهای آتی باشد. تحلیلگران بر این باورند تا زمانی که فضای سیاسی و اقتصادی به سمت ثبات و آرامش حرکت نکند، بازار سرمایه همچنان درگیر نوسانات و عدم قطعیت خواهد بود. در این میان، تأثیر متغیرهای کلان اقتصادی نظیر نرخ ارز، سیاست‌های پولی دولت و روند بازارهای موازی مانند طلا نیز بر عملکرد بورس غیرقابل انکار است. افزایش حباب قیمتی در بازار طلا و استقبال از صندوق‌های مبتنی بر این دارایی، نشان‌دهنده گرایش سرمایه‌گذاران به گزینه‌های امن‌تر در شرایط کنونی است. با این وجود، برخی کارشناسان پیش‌بینی می‌کنند که با فروکش کردن هیجانات فعلی و روشن شدن تکلیف برخی مسائل سیاسی، بازار بورس می‌تواند به تدریج به شرایط متعادل‌تری بازگردد. در مجموع، وضعیت کنونی بورس ایران نیازمند نگاهی جامع و چندوجهی است. سیاست‌گذاران و نهادهای ناظر بازار باید با اتخاذ تدابیر شفاف و اطمینان‌بخش، اعتماد از دست رفته را به سرمایه‌گذاران بازگردانند تا این بازار بتواند نقش خود را به‌عنوان یکی از ارکان اصلی اقتصاد کشور ایفا کند.

توسعه

۲۰

درصد

سود علی‌الحساب

نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی یک‌ساله درحال حاضر ۲۰،۵ درصد است. نرخ سود این نوع سپرده‌ها طی سالیان گذشته فرازوفرودهای زیادی را تجربه کرده است. چراکه نرخ سود بانکی یکی از ابزارهای مهم برای اتخاذ سیاست‌های پولی است. پس از امضای توافق‌نامه برجام و ایجاد ثبات سیاسی و اقتصادی در کشور، نرخ سود سپرده‌های بانکی کاهش یافت.

کنترل اقتصادی

چرا اقتصاددانان مخالف قیمت‌گذاری هستند؟

محمد سرخوش

تحلیلگر اقتصاد

اگر شما مخالف گشت ارشاد هستید اما با کنترل قیمت‌ها در اقتصاد موافقید، شما موافق آزادی نیستید. نظام قیمت‌گذاری بزرگ‌ترین دروغ سیستماتیک در کشور ماست. هر روز در نانوالی، سوپرمارکت، قصابی، رستوران و حتی در بیمارستان و داروخانه با انواع دروغ‌های ناشی از قیمت‌گذاری مواجه می‌شویم. هر زمان تورم افزایش پیدا می‌کند، دولت به جای اینکه تورم را کنترل کند، قیمت‌ها را کنترل می‌کند و با ابزارهای کنترل و تعزیر به جنگ بازار و بازاریان می‌رود. مقصر سیاستمدار است اما در بازار دنبال دزد می‌گردد. واضح است که سیاست‌گذاری نادرست اقتصادی منجر به افزایش دسته‌جمعی قیمت کالاها و خدمات و ایجاد التهاب در بازارها شده اما جالب است که دولت باز هم با تکیه بر ابزار فشار و تعزیرات حکومتی به جنگ بازار برخاسته است. یعنی سیاست‌گذار که خود مسبب این بحران است، دارد تلاش می‌کند تا آثار و عواقب اشتباهات خود را با سرکوب و تیبیه بازار جبران کند و جوانان کشور را به جان بازار بیندازد. اقتصاددانان معتقدند که کنترل قیمت‌ها در اقتصاد، به‌ویژه در بازارهای رقابتی، می‌تواند به اختلالات جدی منجر شود و کارایی اقتصادی را کاهش دهد. استدلال اصلی آنها بر مبنای اصول عرضه و تقاضا و مکانیسم بازار آزاد استوار است. وقتی دولت قیمت‌ها را پایین‌تر از سطح تعادلی بازار تعیین می‌کند، تولیدکنندگان انگیزه کمتری برای تولید دارند، زیرا سودشان کاهش می‌یابد اما تقاضا به دلیل قیمت پایین افزایش می‌یابد. این امر به کمبود کالا منجر می‌شود مانند آنچه در برخی موارد برای کالاهای اساسی مثل نان یا سوخت دیده شده است. برعکس، اگر قیمت‌ها بالاتر از تعادل تعیین شوند، عرضه افزایش می‌یابد اما تقاضا کاهش می‌یابد و مازاد ایجاد می‌شود که نمونه آن را می‌توان در بازار کار با تعیین حداقل دستمزدهای غیرواقع‌بینانه مشاهده کرد. همچنین در شرایطی که تولیدکنندگان نمی‌توانند قیمت‌ها را براساس هزینه‌ها و شرایط بازار تنظیم کنند، انگیزه سرمایه‌گذاری در بهبود کیفیت یا کاهش هزینه‌ها از بین می‌رود. این موضوع در بلندمدت به عقب‌ماندگی اقتصادی منجر می‌شود زیرا رقابت، که محرک اصلی پیشرفت است، تضعیف می‌شود. یکی دیگر از دلایل مخالفت اقتصاددانان با قیمت‌گذاری، ظهور بازار سیاه و فعالیت‌های غیرقانونی است. وقتی قیمت‌های رسمی با واقعیت‌های بازار همخوانی نداشته باشد، افراد به مبادلات غیررسمی روی می‌آورند. برای مثال در صورت کنترل قیمت بنزین، قاچاق یا فروش غیرقانونی آن افزایش می‌یابد که نه تنها اقتصاد را تضعیف می‌کند بلکه نظارت دولت را نیز دشوارتر می‌سازد. به عقیده اقتصاددانان، قیمت‌ها در اقتصاد آزاد مانند چراغ راهنما عمل می‌کنند و به تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان نشان می‌دهند که منابع را چگونه تخصیص دهند. کنترل قیمت‌ها این سیگنال‌ها را مخدوش و تخصیص منابع را ناکارآمد می‌کند. مثلاً اگر قیمت آب به‌طور مصنوعی پایین نگه داشته شود، مصرف بی‌رویه افزایش می‌یابد و بحران منابع تشدید می‌شود. در نهایت اقتصاددانان تأکید دارند که کنترل قیمت‌ها اغلب به نفع گروه‌های خاص و به ضرر کل جامعه تمام می‌شود. این مداخلات معمولاً با شعار حمایت از مردم انجام می‌شود اما در عمل، هزینه‌های آن بر دوش همه، به‌ویژه اقشار آسیب‌پذیر، می‌افتد زیرا کمبودها و ناکارایی‌ها زندگی روزمره را دشوارتر می‌کند. به همین دلایل، اقتصاددانان کنترل قیمت‌ها را مشابه دخالت‌های غیرضروری در زندگی افراد می‌دانند و معتقدند همان‌طور که مردم محدودیت‌های شخصی رانمی‌پذیرند نباید مداخله در سازوکار طبیعی بازار باشند، مگر در موارد استثنایی مانند انحصارهای خطرناک یا بحران‌های موقت که نیاز به تنظیم موقت را توجیه کند.

تحلیل تحولات اقتصادی

۱/۵

درصد

افزایش هزینه‌مخارج خانوار

طبق تازه‌ترین گزارش مرکز آمار، اندازه کل مخارج صورت گرفته در اقتصاد ایران طی پاییز امسال ۱/۶ درصد نسبت به مدت مشابه در سال قبل بزرگ‌تر شده است. یعنی اگر کل هزینه‌ای که در ۳ ماه سوم سال در کل اقتصاد صورت گرفته را با هم جمع کنیم به رقمی می‌رسیم که ۱/۶ درصد بزرگ‌تر از ۳ ماه سوم سال قبل است. بررسی‌ها نشان می‌دهد برای دومین فصل متوالی در پاییز امسال مصرف خصوصی منفی شده است.

زبان‌های قیمت‌گذاری

رابرت شویتنرگر و ایمون باتلر در کتاب «۴۰ قرن کنترل قیمت و دستمزد» نشان داده‌اند که نظام قیمت‌گذاری چه مضراتی دارد.

باید سپاسگزار باشیم که کنترل قیمت و دستمزد به ندرت می‌توانند برای هر دوره‌ای طولانی حفظ شوند زیرا شواهد بسیار زیادی وجود دارند که نشان می‌دهد این نظارت‌ها تا حدی که موفقیت‌آمیز هستند و می‌توانند باعث تحمیل خسارت جدی و گاهی اوقات دائمی برای اقتصاد شوند. یکی از نافذترین و موثرترین گزارش‌ها از اثرات معکوس کنترل‌ها، از سی. جکسون گریسون جونیور بیان شده است؛ کسی که رئیس هیات کمیسیون قیمت در فاز دوم سیاست‌گذاری تثبیت اقتصادی نیکسون بود. حملات او علیه دستکاری قیمت و دستمزد با مقاله‌ای با عنوان «اعترافات یک کنترل‌کننده قیمت» در مجله‌ای مربوط به سال ۱۹۷۴ آغاز شد که در آن با بیانی موجز و دلپذیر خاطرنشان می‌کند، «در نتیجه ۱۶ ماه دستمزد به عنوان یک کنترل‌کننده قیمت، می‌توانم فهرستی از ۷ روشی را مطرح کنم که نظارت‌ها در سیستم بازار (به صورت منفی) مداخله می‌کنند و تغییر شکل و دگرگونی آن را به صورت یک اقتصاد مرکزی‌تافته، سرعت می‌بخشند». بنیاید به اختصار نکات ۷ گانه گریسون را بررسی کنیم و برخی توضیحات را به آنها بیفزاییم:

۱ کنترل‌ها به تغییر شکل و انحرافات در سیستم بازار منتهی می‌شوند. هایک سیستم قیمت آزاد را یک «معجزه» می‌نامد زیرا این سیستم به خریداران و فروشندگان، از کمیابی‌های نسبی همه محصولات خبر می‌دهد و همزمان آنها را ترغیب می‌کند، عرضه و تقاضا را به حال تعادل بازگرداند. برای محصولات معمولی، هنگامی که تقاضا از عرضه تجاوز می‌کند، قیمت‌های بالاتری پیشنهاد خواهد شد. دورنمای حاشیه‌های سود بالاتر، فروشندگان بیشتری را به بازار خواهد کشید، یا فروشندگان حاضر را تشویق می‌کند، عرضه خود را افزایش دهند از این رو عرضه و تقاضا بار دیگر به تعادل بازگردانده می‌شوند. هنگامی که عرضه از تقاضا تجاوز می‌کند، قیمت‌ها سقوط می‌کنند و خریداران محصول بیشتری را جذب خواهند کرد، درحالی که فروشندگان تولید خود را کاهش خواهند داد؛ تعادل بار دیگر برگردانده شده است. به هر حال هنگامی که قیمت‌ها دستکاری شده‌اند این «اشارات» که کمیابی نسبی را نشان می‌دهند، نمی‌توانند شناسایی شوند. غیرممکن است که بتوان اشارات واقعی را از علامت‌های ساختگی و دستکاری شده، تشخیص داد. کمبودها فراگیر می‌شوند زیرا شرکت‌ها با سودآوری بالاتر ترغیب نمی‌شوند که عرضه خود را گسترش دهند. بازارهای سیاه شکل می‌گیرند تا تقاضاهای مشتریانی را برآورده کنند چون در غیر این صورت مجبورند تا تأخیرهای طولانی در تحویل کالاها با قیمت‌های کنترل شده، رنج ببرند. شرکت‌هایی که در یک سازوکار تعدیل آزاد قیمت کاملاً سودآور هستند زیر فشار از تولید خارج می‌شوند، یا تشویق نمی‌شوند با قیمت‌هایی که به طور تصنعی سرکوب شده‌اند، وارد تولید شوند. این وضعیت مشکل بزرگی را در بازارهای سرمایه برای سرمایه‌گذاران به وجود می‌آورد. هنگامی که بعضی شرکت‌ها از طریق کنترل‌ها به سوی ورشکستگی رانده می‌شوند، غیرممکن می‌شود بتوان به‌طور معقول سرمایه‌گذاری کرد. هنگامی که کمبودها فراگیر هستند اما یک قیمت تصاعدی حاکم است و نیز شرایط بازار سیاه نمودار نسبتاً بزرگی از دادوستد یک صنعت هستند و کمبودها نمی‌توانند احساس شوند. در نتیجه، جریان وجوه سرمایه‌گذاری به بخش‌های مختلف تولیدی در اقتصاد منحرف می‌شود. شرکت‌هایی که سودآور نباشند در شرایط معمولی می‌توانند به حیات خود ادامه دهند و هیچ کاری انجام نمی‌شود تا از کمبودهای شدید که از طریق اعمال کنترل‌ها پدیدار می‌شوند، جلوگیری کند.

این البته، استدلال درستی را در اختیار کسانی قرار می‌دهد که از ایجاد یک اقتصاد متمرکز حمایت می‌کنند. آنها می‌گویند که «بازار» به‌وضوح نمی‌تواند منابع را به درستی تخصیص دهد و عرضه و تقاضا را

۴۴

درصد

اندازه‌شامخ

شاخص مدیران خرید کل اقتصاد در بهمن ماه ۱۴۰۳ پس از تعدیل فصلی معادل ۴۶/۴ محاسبه شده و برای سومین ماه متوالی روند رکودی داشته است. نرخ کاهش در این ماه نسبت به ماه قبلی اندکی بیشتر بوده و نشان‌دهنده کاهش در سطح فعالیت‌های اقتصادی است. در بهمن ماه شاخص «میزان تولید محصول یا ارائه خدمت» کل اقتصاد پس از تعدیل فصلی معادل ۴۶/۲ محاسبه شده و نسبت به ماه قبل تا حد زیادی کمتر شده است.

در حالت تعادل حفظ کند. نظارت‌ها خود مداخله بیشتر دولت را محتمل می‌کنند (تا نابرابری‌های به وجود آمده در اثر کنترل‌ها را اصلاح کنند).

۲ نظارت‌ها، کسانی که مایل‌اند افزایش‌های دستمزد یا قیمت غیرتورمی را مطالبه کنند، جریمه می‌کند. گریسون می‌گوید: «در طول یک دوره کنترل، عامه مردم فراموش می‌کنند که همه افزایش‌های دستمزد و قیمت، تورم‌زا نیستند.» افزایش دستمزد برای مثال تورم‌زا نیست، اگر برای تأمین آن به وام گرفتن دولت یا افزودن بر اعتبارات و عرضه پول منتهی نشود. اگر شرکتی خاص رکورد عملکردی خوبی دارد و از سهم بزرگ‌تری از بازار و منافعی بالاتر برخوردار است، طبیعی است که بخواهد، بخشی از این منافع بالاتر را به نیروی کار خود منتقل کند. این افزایش، تورم‌زا نیست زیرا از محل سودهایی می‌آید که مصرف‌کنندگان با رضا و رغبت برای شرکت فراهم کرده‌اند. کنترل دستمزدها به‌هر حال، این انتقال سود را از شرکت‌ها به کارگران متوقف می‌کند زیرا آنها هرگز میان افزایش دستمزدهای تورم‌زا و غیرتورمی، تفاوتی نمی‌بینند.

۳ کنترل‌ها، اصل سودآوری را نفی می‌کنند. نظارت‌ها زمانی اعمال می‌شوند که دولت اعلام می‌کند، قیمت‌ها یا افزایش قیمت‌ها «خیلی بالا» هستند. این موضوع اشاره به این دارد که راه چاره این است که فروشندگان اگر صرفاً روجه اجتماعی و ازخودگذشتگی داشته باشند یا در صورتی که مجبور باشند، می‌توانند کاری در مورد قیمت‌هایشان بکنند. همچنین حکایت از این دارد که منافع نیز «خیلی بالا» هستند اما از طریق انگیزه سودآوری است که منابع سرمایه‌گذاری به صنایع ارزشمند کشیده می‌شوند از این‌رو با زیر سوال بردن این انگیزه، کنترل‌ها، فلسفه بازار آزاد را متزلزل می‌کنند و باعث نابسامانی‌هایی در شکل‌گیری سرمایه و سرمایه‌گذاری می‌شوند.

۴ نظارت‌ها را می‌توان برای انگیزه‌های غیراقتصادی به کار برد. چهارمین موردی که در آن کنترل قیمت‌ها ممکن است اقتصاد را ضایع کند، زمانی است که اعمال نفوذکنندگان و لابی‌گرها، تقاضای آن را دارند تا منظره‌های غیراقتصادی را برآورده کنند. کنترل‌هایی روی قیمت مواد غذایی وجود دارد، برای مثال، آنها می‌گویند به دلیل اینکه غذا برای مصرف‌کنندگان مهم است. اگر این حقیقت دارد پس چرا نباید نظارت‌هایی روی قیمت‌های شرکت‌هایی که باعث آلودگی هوا می‌شوند، داشته باشیم یا شرکت‌هایی که افرادی از اقلیت‌ها را استخدام نمی‌کنند؟ این سرآغازی است برای دستکاری سیاسی در سیستم بازار.

۵ کنترل‌ها نگرش‌های راحت و آسوده به وجود می‌آورند. گریسون می‌گوید: «کنترل‌های قیمت و دستمزد می‌توانند به آسانی، یک پوشش ایمنی در برابر بادهای سرد بی‌ثباتی‌های بازار آزاد شوند.» در بازار، تصمیمات باید گرفته شوند، سودها بالا یا پایین می‌روند، شرکت‌ها موفق یا ورشکست می‌شوند و به مردان شغل‌هایی داده می‌شود یا از کار برکنار می‌شوند. تحت کنترل‌ها، گاهی، تصورات غلط پذیرفته می‌شود، حداقل در کوتاهمدت، اما الزامی نیست که با این تصمیمات روبه‌رو شد. رفتار قیمت و دستمزدها تحت نظارت‌ها قابل پیش‌بینی هستند بنابراین الزامی نیست که در تصمیمات شرکت‌ها مورد توجه قرار گیرند.

۶ بدنه نظارتی مهم‌تر از بازار می‌شود. تحت کنترل‌ها، کسب‌وکار و رهبران کارگری توجه بیشتری به سازوکار مقررات معطوف می‌کنند تا به پویایی بازار. برای مثال، سال‌ها مقررات دستمزد در بریتانیا، وضعیتی را به وجود آورده است که در آن رهبران اتحادیه‌های کارگری، در عمل، شاخه دیگری از دولت هستند و قبل از آنکه هر سیاست‌گذاری اقتصادی بتواند به مرحله اجرا درآید از طرف مقامات دولتی مورد مشورت قرار می‌گیرند. خود کارفرمایان و رهبران اتحادیه‌ها، دقت می‌کنند که قیمت و دستمزدها بتوانند تنها با موافقت برخی مقامات نظارتی تثبیت شوند یا افزایش یابند بنابراین توجه بیشتری به اعمال نفوذ در تصمیمات این بدنه به نفع خودشان نشان می‌دهند به جای اینکه عملکرد بازار و میزان تولید کارگرانشان را بهبود ببخشند.

۷ نظارت‌ها توجه را از علل واقعی تورم منحرف می‌کنند. گریسون می‌گوید، کنترل قیمت‌ها «توجه را از عوامل بنیادین که بر تورم اثرگذار هستند – سیاست‌گذاری‌های مالی و پولی، نرخ‌های مالیات، سیاست‌های واردات و صادرات، میزان تولید، محدودیت‌های رقابتی و امثال آن – منحرف می‌کنند». باوری ماندگار وجود دارد که می‌گویند، کنترل‌ها درمانی برای خود تورم هستند نه اینکه صرفاً عوارض آن را به طور موقت به تعلیق درآورند.

ادامه تیتیر یک

بحران آب تهران

کاهش کم‌سابقه بارش برف در ارتفاعات البرز نیز موجب شده برف‌اندوزی مناسبی صورت نگیرد و روان‌آب بهاره به سدها نرسد. در نتیجه، تهران که روزگاری حدود ۷۰ درصد آب شرب خود را از این سدها تامین می‌کرد، اکنون با سدهایی نیمه‌خالی یا تقریباً خشک مواجه است. دلایل این افت ذخایر صرفاً به کاهش نزولات آسمانی محدود نمی‌شود؛ افزایش مصرف آب در تهران نیز وضعیت را بدتر کرده است. رشد جمعیت و مصرف بی‌رویه طی سالیان اخیر باعث شده حتی بارش‌های نرمال نیز پاسخگوی نیاز تهران نباشد. یک کارشناس حوزه آب توضیح داده است که علاوه بر کاهش بارندگی، سه سال پیاپی خشکسالی و مصرف بدون برنامه سبب شده که حتی حداقل ذخایر آبی سدها نیز به سرعت تخلیه شود.

این شرایط بحرانی زنگ خطری جدی را به صدا درآورده است. استمرار روند کنونی می‌تواند به این معنا باشد که در ماه‌های آینده دیگر آبی در پشت سدهای تهران برای مصرف باقی نخواهد ماند و فشار بیشتری به منابع دیگر وارد می‌شود. کاهش شدید منابع آب سطحی، مدیریت منابع آب تهران را وارد مرحله‌ای حساس کرده است که در بخش بعد به پیامدهای آن می‌پردازیم.

پیامدهای برداشت بی‌رویه از منابع زیرزمینی

با کاهش آب سدها، تامین آب تهران به ناچار به سوی منابع زیرزمینی سوق پیدا کرده است. روندی که پیش‌تر برعکس بود: در سال‌های گذشته حدود ۷۰ درصد آب تهران از سدها تامین می‌شد و ۳۰ درصد از چاه‌ها؛ اما اکنون این نسبت وارونه شده و حدود ۷۰ درصد آب شرب تهران از منابع زیرزمینی تامین می‌شود. این تغییر الگوی تامین آب، فشار بی‌سابقه‌ای بر آبخوارهای زیرزمینی پایتخت وارد کرده است. محسن موسوی‌خوانساری عضو انجمن آب‌وخاک ایران هشدار می‌دهد که منابع آب زیرزمینی تهران به هیچ وجه پایدار نیستند و با افت سطح آبخوارها، خطر تمام شدن این منابع جدی است.

وابستگی شدید به چاه‌های عمیق موجب شده سطح آب‌های زیرزمینی تهران به سرعت افت کند و پیامد مستقیم آن فرونشست زمین است. چمران در شورای شهر تصریح کرده که برداشت بی‌رویه آب از چاه‌ها مستقیماً با فرونشست مرتبط است و حفر چاه‌های عمیق «زنگ خطر فرونشست زمین» در تهران را به صدا درآورده است.

علامت این پدیده نگران‌کننده اکنون در بخش‌هایی از تهران کاملاً مشهود است. بنا بر آمار ارائه شده، مناطقی از جنوب و جنوب‌غرب تهران جزو بحرانی‌ترین نقاط از نظر فرونشست زمین هستند. مهدی پیرهادی اعلام کرده دشت‌های جنوب تهران بر اثر برداشت بیش از حد آب زیرزمینی به حالت ممنوعه درآمده‌اند و نرخ فرونشست در آنها به ارقام بحرانی رسیده است.

به گفته او، در شهر تهران مناطق ۱۶، ۱۷ و ۱۹ و در اطراف تهران شهرهای اسلامشهر و رباط کریم با شدیدترین میزان فرونشست مواجه‌اند. مطالعات نشان می‌دهد در برخی قسمت‌های دشت‌های جنوب تهران نرخ فرونشست سالانه ممکن است به حدود ۲۰ تا ۳۰ سانتی‌متر برسد که در جهان یک رکورد خطرناک محسوب می‌شود. چمران نیز تأیید کرده گزارش‌هایی از فرونشست تا ۳۰ سانتی‌متر در برخی نقاط تهران دریافت شده که بیانگر عمق فاجعه است.

خطرات ناشی از فرونشست صرفاً محدود به ترک خوردن زمین‌های کشاورزی یا ایجاد شکاف در بیابان‌ها نیست، بلکه مستقیماً زیرساخت‌های شهری و ایمنی شهروندان را تهدید می‌کند. وقتی زمین نشست می‌کند، سازه‌های سطحی نیز دچار جابه‌جایی و تخریب می‌شوند. پیرهادی هشدار داده اگر این موضوع به موقع مدیریت نشود، ممکن است به فروریختن ساختمان‌ها و آسیب به شریان‌های حیاتی شهر مانند خطوط آب، برق و گاز بینجامد.

افزایش سرعت فرونشست می‌تواند به شبکه فاضلاب و مترو نیز صدمات جدی وارد کند؛ چراکه این تأسیسات در زیر زمین قرار دارند و نسبت به حرکت‌های زمین بسیار حساس‌اند. پیرهادی تأکید کرده ادامه روند فعلی، در دهه‌های آینده چالش‌های خطرناکی برای پایتخت ایجاد خواهد کرد و می‌تواند از نظر محیط زیستی و سکونت‌پذیری، شهر تهران را با مشکل جدی مواجه سازد.

نمونه‌هایی از این مخاطرات در ماه‌های اخیر رخ داده است؛ ازجمله فرونشست زمین در برخی معابر شهر که منجر به ایجاد حفره‌های عمیق در خیابان‌ها و حتی آسیب به خودروهای عبوری شده است (برای مثال، حادثه فرونشست خیابان ولیعصر در محدوده میدان ونک در مرداد ۱۴۰۳ که به مصدوم شدن یک رهگذر انجامید. هرچند این موارد می‌تواند عللی نظیر شکست لوله‌های آب هم داشته باشد، اما در مجموع زنگ خطر را درباره وضعیت بستر زمین تهران به صدا درآورده است). به طور خلاصه، تهران اکنون با یک چرخه معیوب مواجه شده است: کمبود بارش، کاهش آب سدها و افزایش مصرف، فشار بر منابع زیرزمینی را دوچندان کرده و برداشت بیش از ظرفیت این منابع به فرونشست زمین و نابودی تدریجی ظرفیت آبخوارها منجر می‌شود. این چرخه اگر مهار نشود، می‌تواند به بحرانی جبران‌ناپذیر تبدیل شود. در بخش بعد به راهکارهایی می‌پردازیم که برای شکستن این چرخه و

مدیریت بحران پیشنهاد شده است.

چه باید بکنیم؟

برای جلوگیری از تشدید بحران آب در تهران، مجموعه‌ای از اقدامات کوتاه‌مدت و بلندمدت باید به اجرا درآید. مسئولان و کارشناسان بر چند محور اصلی تأکید دارند:

مدیریت مصرف و ترویج صرفه‌جویی: مهم‌ترین و فوری‌ترین راهکار، کاهش مصرف آب در همه بخش‌هاست. اگر هر شهروند تهرانی تنها مقدار کمی از مصرف روزانه خود بکاهد، در مجموع صرفه‌جویی قابل توجهی حاصل خواهد شد. چمران از شهروندان خواسته، به‌ویژه در ایام خانه‌تکانی پایان سال و ماه‌های گرم پیش‌رو، مصرف آب را به حداقل ضروری برسانند.

حتی گفته می‌شود کاهش ۱۵ درصد مصرف توسط هر فرد می‌تواند تا حد زیادی از بحران پیشگیری کند. دستگاه‌های دولتی و اداری نیز باید با الگو قرار دادن خود، مصارف غیر ضروری را کنترل کنند. اقداماتی نظیر نصب سرشیرهای کاهنده، استفاده از تجهیزات کم‌مصرف در ساختمان‌ها، ممنوعیت شست‌وشوی بی‌رویه معابر و خودروها با آب شرب و برنامه‌های آموزشی عمومی برای فرهنگ‌سازی در این زمینه ضروری است. جلوگیری از برداشت بی‌رویه آب زیرزمینی: با توجه به افت شدید آب‌های زیرزمینی، نظارت سخت‌گیرانه بر چاه‌ها و جلوگیری از حفر چاه‌های غیرمجاز یک ضرورت است. همان‌طور که در استان البرز اقدام به مسدودسازی صدها حلقه چاه غیرمجاز شده است. در تهران هم باید برداشت‌های غیرقانونی متوقف شود. شهرداری تهران اعلام کرده، دیگر مجوزی برای حفر چاه جدید صادر نخواهد کرد و مدیریت شهری هر چاهی را که در اختیار دارد به

زمستان ۱۴۰۲

وضعیت آبگیری سد کرج

زمستان ۱۴۰۳

مقایسه وضعیت آبگیری سد کرج در زمستان ۱۴۰۲ (بالا) و زمستان ۱۴۰۳ (پایین) که کاهش چشمگیر حجم آب این سد را نشان می‌دهد. تنها حدود ۷-۸ درصد ظرفیت سد پر بوده و بخش عظیمی از بستر سد خشک شده است.

شرکت آبفا تحویل می‌دهد تا بهره‌برداری بی‌رویه کنترل شود. همچنین طرح‌هایی مانند «تعادل‌بخشی آب‌های زیرزمینی» که با هدف تغذیه مصنوعی آبخوارها و مدیریت برداشت تعریف شده‌اند باید با جدیت دنبال شود.

تکمیل طرح‌های تامین آب جایگزین: در کنار مدیریت مصرف، افزایش عرضه آب از منابع جدید با استفاده نشده نیز حائز اهمیت است. دولت و شهرداری تهران در بودجه سال جاری اعتبار ویژه‌ای برای طرح‌های تامین آب در نظر گرفته‌اند. ازجمله این طرح‌ها، پروژه انتقال آب از سد طالقان به تهران است که در دست اجراست. هرچند تکمیل این پروژه حدود دو سال زمان می‌برد و راحل فوری محسوب نمی‌شود، اما می‌تواند در میان‌مدت بخشی از کمبود آب تهران را جبران کند. طرح‌های دیگری مانند جمع‌آوری و استفاده از آب‌های سطحی (آب باران و سیلاب‌ها) در تهران در دستور کار قرار گرفته است. با احداث مخازن ذخیره باران و انحراف آب‌های جاری در فصل پربابی به مخازن شهری، می‌توان حجم قابل توجهی آب برای مصارف غیرشرب (مانند آبیاری فضاهای سبز) فراهم کرد. اصلاح شبکه توزیع آب شهری نیز یک ضرورت است؛ چراکه درصدی از آب تهران در مسیر توزیع به دلیل فرسودگی شبکه هدر می‌رود. کاهش هدررفت آب با نوسازی لوله‌ها و تجهیزات، عملاً منبع جدیدی از آب قابل استفاده ایجاد می‌کند.

اصلاح الگوی مصرف در بخش کشاورزی اطراف تهران: هرچند

مصرف کشاورزی در استان تهران نسبت به کل کشور سهم کمتری دارد، اما همچنان در حاشیه تهران کشت سنتی با مصرف آب فراوان ادامه دارد. پیرهادی تصریح کرده که ۸۸ درصد منابع آبی کشور در بخش کشاورزی مصرف می‌شود و به دلیل روش‌های آبیاری سنتی، بخش عظیمی از آن تلف می‌شود. در دشت‌های جنوبی تهران نیز با وجود ممنوعه شدن برداشت آب، همچنان چاه‌ها برای آبیاری مزارع مورد استفاده قرار می‌گیرند. لازم است وزارت جهاد کشاورزی با همکاری استانداری تهران، طرح‌های آبیاری نوین (قطره‌ای، تحت فشار و غیره) را هرچه سریع‌تر در اراضی کشاورزی اطراف شهر اجرا کند تا فشار بر سفره‌های زیرزمینی کاهش یابد. همچنین می‌توان با تصفیه پساب‌های شهری و استفاده از آنها برای آبیاری فضاهای سبز شهری و کشاورزی حاشیه تهران، آب شرب بیشتری را ذخیره کرد.

سایر اقدامات زیرساختی و مدیریتی: مدیریت بحران آب در تهران نیازمند تصمیمات ساختاری است. یکی از راهکارهای بلندمدت، تمرکززدایی جمعیت از تهران است که چمران نیز بر آن تأکید کرده است. تهران بیش از ظرفیت اکولوژیک خود جمعیت و صنایع را متمرکز کرده و منابع آب آن پاسخگوی این تراکم نیست. توزیع متعادل‌تر جمعیت و صنایع در کشور می‌تواند تقاضای آب تهران را در بلندمدت کاهش دهد. از سوی دیگر، بهره‌گیری از فناوری‌های نو مانند شیرین‌سازی آب و انتقال آب بین‌حوضه‌ای هرچند پرهزینه است، ممکن است در آینده ناگزیر شود. مطالعه برای انتقال آب از سایر حوضه‌ها (مانند شمال کشور) یا بهره‌گیری از آب دریای خزر پس از تصفیه می‌تواند به‌عنوان گزینه‌ای بلندمدت مطرح باشد. هرچند این طرح‌ها مخالفانی از نظر زیست‌محیطی دارند، اما در صورت ادامه خشکسالی شاید راه‌حل دیگری وجود نداشته باشد. در نهایت، تدوین یک طرح جامع مدیریت آب شهری برای تهران که همه جوانب (از اصلاح قوانین و تعرفه‌ها تا آموزش و فناوری) را در بر بگیرد، اقدامی ضروری به نظر می‌رسد. باید از اکنون سرمایه‌گذاری روی منابع آب جایگزین، مدیریت تقاضا و ارتقای تاب‌آوری شهر در برابر کم‌آبی آغاز شود تا از بحران‌های شدیدتر در آینده جلوگیری شود.

روزهای حساس

تهران در آستانه تابستانی قرار دارد که می‌تواند از نظر تامین آب، یکی از سخت‌ترین دوره‌های تاریخ خود باشد. متخصصان و مسئولان هشدار داده‌اند که تابستان پیش‌رو با چالش جدی کمبود آب همراه خواهد بود. اگر الگوی بارندگی در ماه‌های آتی بهبود نیابد و مصرف شهروندان کاهش پیدا نکند، احتمال تجربه قطعی آب با افت فشار شدید در برخی مناطق شهر دور از انتظار نیست. چندی پیش یکی از مدیران آب استان تهران تصریح کرد در صورت عدم همکاری مردم و تداوم خشکی، «احتمال جبرمبندی آب در تهران وجود دارد». این جمله بیانگر وضعیت خطیری است که پایتخت با آن روبرو است.

با این حال، هنوز فرصت برای جلوگیری از بدترین سناریوها وجود دارد. اقدامات اضطراری مانند کنترل فشار آب شبکه (که هم‌اکنون در دستور کار قرار گرفته و در برخی ساعات شبانه‌روز فشار آب کاهش می‌یابد) توانسته تا حدی مصرف را مهار کند. مسئولان اعلام کرده‌اند فعلاً آب تا طبقات دوم ساختمان‌ها با فشار مناسب تامین می‌شود و ساکنان طبقات بالاتر باید از مخزن و پمپ استاندارد استفاده کنند. این عملاً شکلی از مدیریت مصرف است تا از افت ناگهانی مخازن جلوگیری شود. اما این تنها مسکنی موقت است و راحل نهایی نیست. برای عبور از تابستان پیش‌رو بدون بحران حاد، همکاری و همراهی شهروندان تعیین‌کننده خواهد بود. هر تهرانی می‌تواند با صرفه‌جویی در مصرف آب، نقشی در عبور از این بحران ایفا کند. به گفته چمران، حتی قطع آب به مدت یک روز می‌تواند زندگی شهر را مختل کند؛ بنابراین مسئولیت اجتماعی ایجاب می‌کند که تک‌تک مردم در مصرف آب دقت بیشتری به خرج دهند. کاهش مصرف نه‌تنها به تامین آب بیشتر برای همگان کمک می‌کند، بلکه فرصت می‌دهد تا پروژه‌های زیرساختی جبران کم‌آبی به سرانجام برسند. از سوی دیگر، شفافیت و اطلاع‌رسانی مستمر توسط نهادهای مربوطه می‌تواند حس مشارکت عمومی را تقویت کند. اگر شهروندان بدانند دقیقاً چه میزان صرفه‌جویی لازم است و نتیجه تلاش خود را ببینند، قطعاً انگیزه بیشتری برای همراهی خواهند داشت.

در چشم‌انداز میان‌مدت، با اجرای طرح‌های در دست اقدام - نظیر خط انتقال آب طالقان و طرح‌های تعادل‌بخشی آب‌های زیرزمینی - و همچنین به ثمر نشستن برنامه‌های صرفه‌جویی، امید می‌رود وضعیت منابع آب تهران به حالت پایدارتر بازگردد. هرچند بحران آب در تهران محصول سال‌ها مدیریت نامناسب و تغییرات اقلیمی است و یک‌شبه حل‌شدنی نیست، اما با اقدامات فوری، تصمیمات اصولی و مشارکت همگانی می‌توان از ورود به مرحله غیرقابل بازگشت جلوگیری کرد. نجات تهران از تشنگی در گرو عزم جدی همه - از دولت و مدیران تا شهروندان عادی - است. امروز هر قطره آب که هدر نرود، فردایی روشن‌تر برای پایتخت رقم خواهد زد. تهران، این کلانشهر تشنه، چشم‌انتظار همراهی و تدبیر همگان است تا دوباره سیراب شود.

گزارش شهر

عاقبت سینگر

میراثی ارزشمند در آستانه تخریب

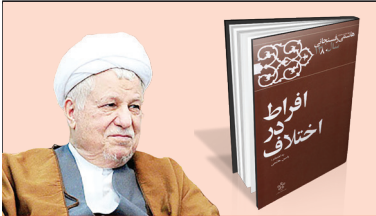
در قلب تهران در خیابان سعدی، ساختمانی ایستاده که روایتگر بخشی از تاریخ معاصر ایران است؛ ساختمانی که نه تنها از نظر معماری بلکه از منظر اجتماعی و فرهنگی نیز یادگاری ارزشمند از گذشته است. ساختمان چرخ خیاطی سینگر، اثری به جا مانده از نیکلای مارکوف، معمار برجسته روس، امروز بیش از هر زمان دیگری در معرض خطر نابودی قرار گرفته است. این ساختمان که در دوران پهلوی اول ساخته شده و دهه‌ها نمادی از پیشرفت صنعتی و تجارت بین‌المللی در ایران بود، اکنون در آستانه خروج از فهرست آثار ملی و تخریب است. ساختمان سینگر در دوران پهلوی اول، همزمان با گسترش صنایع و توسعه شهری به عنوان نمایندگی رسمی شرکت سینگر در تهران احداث شد. چرخ خیاطی سینگر که در آن دوران یکی از نمادهای پیشرفت تکنولوژیک محسوب می‌شد از طریق این ساختمان به بازار ایران معرفی و عرضه می‌شد. نمای آجری و خشت این بنا به همراه گنبد فیروزه‌ای و سنگ‌های تراورتن، جلوه‌ای خاص به این اثر بخشیده و آن را در زمره نمونه‌های ارزشمند معماری ایرانی-مدرن قرار داده است. نیکلای مارکوف که همواره تلاش می‌کرد، تلفیقی از سنت و مدرنیته را در آثار خود به کار گیرد، در طراحی این بنا نیز اصول معماری ایرانی را با نگاه مدرن ترکیب کرده است. پس از انقلاب ۱۳۵۷ این ساختمان تخلیه شد و به تدریج کاربری آن تغییر کرد. مغازه‌هایی که روزگاری میزبان چرخ‌های خیاطی بودند، امروزه به فروشگاه‌های ابزارآلات صنعتی تبدیل شده‌اند. هرچند بخش‌هایی از ساختمان همچنان بایرجاست اما به مرور زمان دچار فرسایش و تخریب تدریجی شده است. حالا مالک خصوصی این بنا با استناد به خطر ریزش در تلاش است تا حکم خروج آن را از فهرست آثار ملی دریافت کرده و پس از تخریب یک مرکز تجاری مدرن جایگزین آن کند. اما آیا این تصمیم، پایانی شایسته برای یک میراث ارزشمند خواهد بود؟

خبر احتمال تخریب ساختمان سینگر، موجی از نگرانی را میان فعالان میراث فرهنگی به راه انداخت. سجاد عسگری، دبیر کمیته ملی حفاظت از خانه‌های تاریخی شهر تهران به صراحت اعلام کرد که حتی در صورت خروج این بنا از فهرست آثار ملی نباید اجازه تخریب آن داده شود. او با اشاره به مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی، تأکید کرد که حتی اگر ساختمانی به دلایلی تخریب شود، بازسازی آن باید «عین‌به‌عین» انجام شود، یعنی با حفظ همان سبک معماری و مصالح اصلی. این مساله نشان می‌دهد که مالک ساختمان سینگر حتی در صورت دریافت مجوز خروج از فهرست آثار ملی، نمی‌تواند بدون رعایت ضوابط، اقدام به ساخت‌وساز جدید کند. اما آیا شهرداری و میراث فرهنگی در برابر این چالش مسئولیتی ندارند؟ این پرسشی است که احمد علوی، عضو شورای شهر تهران، در صحن شورا مطرح کرد. او با انتقاد از صدور مجوزهای ساخت‌وساز در مکان‌های تاریخی اظهار کرد که شهرداری مرجع تعیین ارزش میراثی یک ملک نیست و مسئولیت اصلی این موضوع بر عهده سازمان میراث فرهنگی است. با این حال، او از شهرداری خواست که به جای صدور پروانه تخریب و نوسازی به این‌سازی ساختمان ورود کند. ناصر امانی، دیگر عضو شورای شهر تهران نیز بر این مساله تأکید کرد و هشدار داد که در صورت تخریب این بنا، سایر آثار تاریخی تهران نیز در معرض خطر خواهند بود. ساختمان سینگر تنها یک بنای آجری در خیابان سعدی نیست. این ساختمان، نماد یک دوران است؛ دورانی که در آن، ایران در مسیر صنعتی شدن گام برمی‌داشت. سال‌های دهه ۱۳۲۰ زمانی که کارخانه‌های اروپایی وارد ایران می‌شدند، ساختمان‌هایی مانند سینگر نه‌تنها نقش تجاری داشتند بلکه به عنوان پل ارتباطی میان ایران و جهان نیز عمل می‌کردند. علاوه بر ارزش تاریخی، این بنا به دلیل سبک معماری منحصر‌بفرد خود نیز شایسته حفاظت است. طراحی آن، یادآور معماری کلیساهای سنت استپانوس و مریم مقدس است و نشان از تأثیرپذیری مارکوف از معماری ایرانی و اروپایی دارد. استفاده از آجر و خشت در کنار عناصر مدرن، این بنا را به اثری شاخص در میان آثار معماری دوران پهلوی تبدیل کرده است. با وجود همه هشدارها، سرنوشت ساختمان سینگر همچنان در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. میراث فرهنگی و شهرداری تهران هر دو در این پرونده مسئولیت دارند. درحالی که سازمان میراث فرهنگی باید از این اثر تاریخی دفاع کند، شهرداری نیز می‌تواند از صدور مجوزهای مخرب خودداری کرده و در عوض به این‌سازی بنا نپردازد. اما پرسش اصلی این است که آیا این نهادها اراده کافی برای حفظ این اثر را دارند؟ حفظ بناهایی مانند سینگر تنها حفظ یک ساختمان نیست؛ بلکه پاسداری از هویت شهر و تاریخ یک ملت است. تهران، شهری که روزگاری پر از بناهای تاریخی و معماری‌های ارزشمند بود، امروز با تهدید مداوم تخریب و نوسازی‌های بی‌رویه مواجه است. اگر این روند ادامه یابد، آیا چیزی از هویت تاریخی این شهر باقی خواهد ماند؟

سازندگی: روزنامه سیاسی و اجتماعی • صاحب امتیاز: حزب کارگزاران سازندگی ایران • مدیرمسئول: سیدفاضل موسوی • سردبیر: اکبر منتجبی
زیر نظر شورای سیاستگذاری: سیدحسین مرعشی (رئیس)، محمد عطر یازفر، محمد قوچانی، علی هاشمی، سیدعلیرضا سیاسی‌راد، امیر اقلتاعی

مدیر هنری: رضا دولت‌زاده • عکس: رضا معطریان • ویراستار: سعیده آرین‌فر • حروف‌چین: مجتبی دیگر • نشانی: تهران، پاسداران، نگارستان پنجم، پلاک ۸، تلفن: ۲۲۸۴۱۲۶۲ • چاپ: امید نشر ایرانیان: ۹-۸۸۵۳۷۱۶۸ • توزیع: نشر گستر امروز: ۶۱۹۳۳۰۰۰

کارنامه: خاطرات هاشمی ۱۳۸۰

افراط در اختلاف ۲۲۶

ادامه یک‌شنبه ۲ دی

ناپدید شدن ۱۵ نفر سرنشین یک کشتی

عصر آقای [حسن الله]آوردی‌نژاد از حزب اسلامی رفاه آمد. انتقاداتی به وزیر صنایع به خصوص به خاطر وضع [کارخانه‌های] آلومینای جاجرم و فروگرم فاریاب داشت و گفت، مردم منطقه میناب و بشاگرد و جیرفت، دعا می‌کنند که دوران سازندگی تجدید شود و امروز قدر رونق آن روزها را می‌دانند؛ نفر دوم انتخابات مجلس در میناب بوده و انتقاداتی به راست و چپ دارد.

گارد ساحلی ژاپن، یک کشتی ناشناس که احتمالاً متعلق به کره شمالی است، غرق کرده و ۱۵ نفر سرنشین آن ناپدید شده‌اند. در یک هواپیمای آمریکا، مسافری را به‌ خاطر همراه داشتن مواد منفجره بازداشت‌کردند و هواپیماهای جنگی آمریکا، هواپما را اسکورت و به زمین نشاندند. آمریکا به اشتباه خود در زدن کاروان رهبران قبایل پشتون افغانستان اعتراف کرده است. دولت اسرائیل، مانع رفتن [یاسر] عرفات، [رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین] برای مراسم کریسمس به بیت‌لحم شده و عرفات گفته به هر قیمت خواهد رفت. دولت جدید و موقت آژانتین، پرداخت اصل و فرع بدهی‌های خارجی‌اش که ۱۳۰ میلیارد دلار است، متوقف کرده است. وضع مرزهای هند و پاکستان متشنج و با خطر مواجه شده است.

دوشنبه ۳ دی

افتتاح همایش دین، توسعه فرهنگی

ساعت ۹ صبح برای افتتاح همایش دین، توسعه فرهنگی و برنامه سوم به دانشگاه تهران رقتم. از سوی سازمان تبلیغات اسلامی و چندین نهاد فرهنگی دینی برگزار شده است. از نمایشگاه بازدید کردیم و پس از گزارش آقای [محمدجواد] ابوالفاسمی، [رئیس ستاد برگزاری همایش] در سالن علامه امینی سخنرانی کردم. مستمعان بیشتر اساتید و علما بودند. سخنرانی مفصلی درباره کارایی و اهمیت انقلاب اسلامی و ضرورت اجتهاد پویا و کمک دولت به حوزه‌ها نمودم سپس مصاحبه کوتاهی با شبکه خبر درباره افغانستان و تأکید بر ضرورت عدم دخالت قوای بیگانه داشتم.

به دقت‌ر رقتم. تا ساعت ۴ بعدازظهر، کارها را انجام دادم. آقای [عبدالمجید] مظفری، کاردار جدید در مقدونیه آمد و برای سیاست ایران در بالکان مشورت کرد؛ اطلاعات مفیدی از منطقه بالکان دارد. هند صریحاً صحبت از جنگ با پاکستان می‌کند و پاکستان، نیروی هوایی را به حال آماده‌باش درآورده. هند خواهان سرکوب لشکر طیبیه و جنبش محمد است که آمریکا هم آنها را تروریست اعلام کرده و پاکستان، امروز حساب‌های آنها را در بانک‌ها مسدود کرده است.

بعضی قبایل پشتون افغانستان به آقای حامد کرزی، [رئیس دولت موقت] هشدار دادند که اگر آمریکا اقدامات شبیه بمباران کاروان رهبران قبایل پشتون را تکرار کند، آنها سلاح در دست خواهند گرفت.

تعدادی از سازمان‌های یهودی آمریکای لاتین در بیانیه‌هایی، خشونت‌های اسرائیل علیه مردم فلسطین را محکوم کرده و گفته‌اند، خشونت‌های اسرائیل از اعمال حکومت آپارتاید آفریقای جنوبی بدتر است زیرا آنها با تانک و توپ و هلی‌کوپتر به مردم‌شان حمله نمی‌کردند. در آمریکا اعلام شد، فردی که دیروز در هواپما، مواد منفجره در کفش خود تعبیه کرده بود، دستگیر شد؛ تبعه انگلیس است.

نیره خادمی
گروه تاریخ

سیدجمال‌الدین اسدآبادی از شخصیت‌های روشنگر جهان اسلام مانند متفکران مذهبی دوره قاجار نبود. او با ظواهر مدرن غرب مخالف نبود، میانه‌ای با ارزش‌های روشنگری غرب نداشت ولی می‌گفت که برای مقابله با غرب باید علم و ابزار و ادوات نظامی و تکنولوژی آن را فراگرفت و علیه خودشان به کار بست. به دنبال خلافت و امت اسلامی بود و اساساً با اشکال مدرن حکومت که پس از انقلاب کبیر فرانسه جهانگیر شده بودند، مساله داشت و به واسطه ارتباطاتش با اندیشمندان جهانی، شهرت زیادی در دنیا پیدا کرد. سیدجمال‌الدین اسدآبادی در نوزدهمین روز اسفند سال ۱۲۷۵ در ۵۸ سالگی به علت سرطان فک از دنیا رفت و سازندگی به همین مناسبت به بخشی از زندگی، اندیشه‌ها و تأثیرات او بر جهان اسلام پرداخته است. «من یک افغانی از خالص‌ترین نژاد ایرانی هستم. من نماینده مردم ایران در لندن است و وظیفه دارم، نظر مقامات رسمی و گروه‌های بشردوستانه را نسبت به فجایع استبداد در ایران جلب کنم». این توصیفی است که سیدجمال‌الدین اسدآبادی در گفت‌وگو با یک روزنامه‌نگار بریتانیایی از خود داشته است. به افغانی معروف بود؛ جمعی او را از اسدآباد کابل و از سادات‌حسینی‌کندز، مقیم افغانستان می‌دانند و گروهی او را از مردم اسدآباد همدان. از کودکی در علوم اسلامی، حکمت و ریاضی و نجوم و تاریخ هم اطلاعاتی به دست آورد و پس از راهی نجف و کربلا شد. تحصیلات چندانی نداشت چراکه معتقد بود: «از تحصیل به جز تعطیل اوقات حاصل نگشت و عمر گرانمایه بیهوده و عبث درگذشت. نه از مبدأ خبری و نه از جهان معاد اثری. چون از تحصیل فایده‌ای حاصلم نشد به مدت ۵ سال در اطراف عالم سفر کرده و با طبقات مختلف مردم از هر مذهب و مملکت مجالست نمودم».

◀ **شرح خانه به‌دوشی**

او در ۱۶ سالگی به ایران بازگشت و پس از اقامت کوتاهی سفرهای خود را به هند، حجاز، افغانستان، عراق سپس استانبول آغاز کرد. همان دوران به فعالیت روزنامه‌نگاری روی آورد و مقالاتی درباره اتحاد اسلام در جبل‌المتین نوشت اما به دلیل فعالیت‌هایی که ضدنظام آموزشی در استانبول از آنجا اخراج شد. راه قاهره را پیش گرفت، در علوم مختلف اسلام کار تدریس را در پیش گرفت و بسیاری از

نگاهی به زندگی و زمانه سیدجمال‌الدین اسدآبادی

روزنامه‌نگاران مصری را هم تحت تأثیر افکار خود قرار داد. هدف اصلی او اتحاد مسلمانان دنیا بود و برای رسیدن به این هدف انجمن محفل وطنی را تأسیس کرد، اگرچه این انجمن هم تنها ۱۰ ماه دوام آورد و منحل شد. سیدجمال‌الدین از مصر هم اخراج شد و سیدهادی خسروشاهی در مجموعه کامل اسناد وزارت خارجه انگلیس درباره سیدجمال‌الدین اسدآبادی دلیل آن را تحریک انگلیسی‌ها و مخالفت بعضی از شخصیت‌های محافظه‌کار الازهر و عده ای از وزرا در کشور مصر عنوان کرده است. این بار راهی هند شد تا هدف خود را در آنجا دنبال کند اما پس از مدتی آنجا هم رانده شد. پیش از لشکرکشی انگلیس به مصر در اواخر ۱۲۶۰ از طرف حکومت هند به کلکته احضار شد و یک سال بعد از کلکته به لندن و پس از اندکی توقف به پاریس رفت و این آغاز همکاری شیخ‌محمد عبده در نشر روزنامه عروه‌الوفاقی بود. این نشریه هم که اتحاد جامعه مسلمانان و حمله به مقاصد دولت‌های استعمارگر تکیه داشت، تنها ۱۸ شماره دوام یافت. نشریه در طول همان ۱۸ شماره به قدری در کشورهای اسلامی مورد توجه قرار گرفت که در نهایت دولت فرانسه با اصرار دولت انگلیس، آن را تعطیل کرد. به اعتقاد سیدجمال، انگلیس نه‌تنها قدرتی استعماری بلکه دشمن سلبی مسلمانان بود که هدفش چیزی نیست جز نابودی اسلام. با وجود این سعی کرد به فعالیت‌های خود ادامه دهد و در این راه با افراد زیادی چون جمس سانورا معروف به ابونظاره که روزنامه‌نگاری داشت، آشنا شد و انتشار مقالات انتقادی خود را در نشریه ابونظاره ادامه داد. نامه‌های تهدیدآمیزی با امضای مستعار المنتقم به سر اولین وود، رئیس کل قوای مصر و ادوارد مالت نماینده سیاسی انگلیس در قاهره و شریف پاشا و خدیو مصر نوشت تا هر چه زودتر آنجا را تخلیه کنند.

◀ **آشنایی با تاریخ‌نگار و نویسنده**

فرانسوی

در همان دوران مکاتباتی را با ارنست رنان، تاریخ‌نگار و نویسنده فرانسوی آغاز کرد و در واقع باب گفت‌وگو درباره اسلام را با او باز کرد. هادی خسروشاهین در این باره نوشته است: ارنست رنان در سخنرانی خود با عنوان اسلام و علم در دانشگاه سوربن که بعد متن آن در ژورنال ددبا چاپ شد، گفته بود که اسلام با روح علمی و فلسفی مخالفت اساسی دارد و خاصه اعراب به طور ذاتی از فراگرفتن علم و فلسفه ناتوان هستند. آنچه از علم و فلسفه نیز در جهان اسلام پیدا شده به همت مردم غیرعرب به میان مسلمانان راه یافته است. پس از انتشار این مقاله،

◀ **اخراج دوباره از ایران**

ورود مجدد سیدجمال‌الدین اسدآبادی به ایران چندان خوش عاقبت نبود، اگرچه ابتدا ناصرالدین‌شاه قاجار نگاه مثبتی به او داشت اما در نهایت به واسطه انتقاداتی که از اوضاع کشور داشت از دایره افراد مورد اعتماد شاه خارج شد. اسدآبادی برای اتحاد مسلمانان به روسیه سفر کرد با هم توفیقی نیافت و ناچار راهی آلمان شد اما دیدار اتفاقی با شاه قاجار در یک نمایشگاه، یک بار دیگر او را رهسپار ایران کرد. بی‌پروایی سید تمامی نداشت و به واسطه همین روحیه نیز بار دیگر از ایران اخراج شد. ماموران دولتی سال ۱۲۶۹ را به زور از بست بیرون کشیدند و در سرمای زمستان به طرف مرز عثمانی در خانتین حرکت دادند.

◀ **فتوای ترور شاه قاجار**

قلب ناصرالدین شاه قاجار اردیبهشت سال ۱۲۷۵ به گلوله‌ای که از تیپ‌تجه پنج لول میرزارضای کرمانی خارج شد از حرکت ایستاد و خیلی زود مشخص شد که او به فتوای مرشدش، سیدجمال‌الدین اسدآبادی در استانبول چنین نقشه‌ای را عملی کرده است. دولت ایران از مقامات عثمانی درخواست کرد تا سید به ماموران ایرانی تسلیم کند اما این خواسته دولت رد شد و سرانجام به دلیل سرطان فک از دنیا رفت، اگرچه برخی روایت‌ها از مسمومیت او در استانبول حکایت دارد.

تقویم

خالق «سووشون»

درباره سیمین دانشور

سیمین دانشور، نخستین زن داستان‌نویس ایرانی، پدر و مادر روشنفکری داشت بنابراین دوران کودکی را خیلی خوب گذراند. آن وقت‌ها هر وقت میهمان به خانه‌شان می‌آمد، سیمین شعرهای مختلفی می‌خواند و خواهرش ویکتوریا ویولن می‌زد. حافظه خیلی خوبی هم داشت و وقتی شعری از حافظ را یک بار می‌خواند، حفظ می‌شد. اشعار سعدی را حفظ بود و وظیفه انتشار روزنامه مدرسه را هم به دست گرفته بود. پدر او پزشک و تحصیلاتش را در آلمان و فرانسه گذرانده بود و مادرش هنرمند و دبیر نقاشی بود. سیمین دانشور روزگار پر فراز و نشیب را گذراند تا به نخستین زن داستان‌نویس ایرانی تبدیل شد و حالا همه او را با آثاری ارزشمند در ادبیات فارسی چون «سووشون» می‌شناسند که با آن، نگاه سنتی به زن را از میان برد. هشتم اردیبهشت ۱۳۰۰ خورشیدی در شیراز به دنیا آمد و ۱۸ اسفند سال ۱۳۹۰ پس از گذراندن یک دوره بیماری از دنیا رفت. او دوره لیسانس به دانشکده ادبیات دانشگاه تهران رفت و رشته ادبیات فارسی را تا مقطع دکتری ادامه داد و بعد با دریافت بورس تحصیلی به دانشگاه استنفورد آمریکا رفت و در آنجا در رشته زیبایی‌شناسی تحصیل کرد. در آمریکا توانست تکنیک‌های نویسندگی را از «والاس استنر» بیاموزد و همواره خود را مدیون این نویسنده و مورخ آمریکایی می‌دانست. دانشور پس از بازگشت به ایران با رتبه علمی استاد تمام، عضو هیأت علمی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران شد و نخستین زنی بود که به عنوان رییس کانون نویسندگان ایران پیش از پیروزی انقلاب اسلامی انتخاب شد. نوشتن را از سال‌ها قبل در ۲۰ سالگی آغاز کرده بود، ابتدا برای رادیو تهران و روزنامه ایران با نام مستعار شیرازی می‌نوشت و ۷ سال بعد یک مجموعه داستان کوتاه به نام آتش خاموش را منتشر کرد. دانشور یک سال بعد از اخذ مدرک دکترایش در رشته زبان و ادبیات فارسی، وقتی با اتوبوس به شیراز می‌رفت با نویسنده و شخصیت معروف اجتماعی، جلال آل‌احمد آشنا شد و این آشنایی با وجود مخالفت‌های خانواده جلال به ازدواج آنها ختم شد. او در سال ۱۳۴۸ همان سالی که همسرش، جلال آل‌احمد از دنیا رفت، مهم‌ترین اثر ادبی خود را منتشر کرد. «سووشون» که با الهام از یک سنت کهن نوشته شده بود خیلی زود هم‌گیر شد. داستان آن در زمان جنگ جهانی دوم می‌گذشت، خط داستانی پرماجرایی داشت و اوضاع منطقه فارس در آن برهه زمانی را توصیف می‌کرد. در بخش‌هایی از رمان آمده است: «چشمش را که باز کرد، خودش را در ایوان روی قالیچه افتاده دید. همه چراغ‌های باغ روشن بود. همان داشتند؟ بوی کاهگل می‌آمد. عمه خانم شانه‌اش را می‌مالید. بدن و صورت و گردش خیس بود. از همه جا صدا می‌آمد. یوسف را نشانده بودند روی یک تخت چوبی کنار حوض و غلام پشت سرش نشسته بود و هواپش را داشت و تسکان نمی‌خورد و هی می‌گفت: «آقای من!» کلاه هم نداشت. حاجی محمدرضای رنگرز با دست‌هایی تا آرنج بنفش، می‌کوشید چکمه‌های یوسف را درآورد؛ اما نمی‌توانست. خان کاکا بالای سر آنها ایستاده بود. گفت: «حاجی چکمه را ببر» و فریاد زد: «یک کاردا!» عبا روی دوش یوسف نبود. کلاه هم سرش نبود و زری خیال کرد، خواب می‌بیند. این آخری‌ها همه‌اش خواب‌های آشفته دیده بود. این هم یک خواب آشفته دیگر...». رمان «سووشون» تاکنون به بیش از ۱۵ زبان دنیا ترجمه شده و یکی از پرفروش‌ترین آثار ادبیات داستانی در ایران است. سیمین بیش از ۱۳ کتاب و ترجمه ۲۰ کتاب را در کارنامه پژوهشی خود دارد که از جمله می‌توان به شهرهای چون بهشت، از پرندهای مهاجر بیرس، ذنبودیم و غروب جلال اشاره کرد.